

УДК 026+902(477) Національний музей історії України “18–19”

*Попельницька Олена Олексіївна*кандидатка історичних наук,
завідувачка відділу
науково-видавничої діяльності,
Національний музей історії України
(Київ, Україна)ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2719-2503>
elenac503@gmail.com*Olena O. Popelnytska*Candidate of Historical Sciences (PhD),
Head of the Department of Scientific Publishing,
The National Museum of the History of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)**ВИДАННЯ З АВТОГРАФАМИ, ЕКСЛІБРИСАМИ ТА ДАРЧИМИ НАПИСАМИ ВІДОМИХ ДІЯЧІВ НАУКИ
ТА КУЛЬТУРИ У КНИГОЗБІРНІ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ****PUBLICATIONS WITH AUTOGRAPHERS, BOOKPLATES AND GIFT-INSCRIPTIONS OF FAMOUS FIGURES OF
SCIENCE AND CULTURE IN THE LIBRARY OF THE NATIONAL MUSEUM OF THE HISTORY OF UKRAINE***Анотація*

У бібліотеці Національного музею історії України зберігаються видання, що походять із книгозбірень видатних наукових діячів. Про належність цих видань до означених книжкових колекцій свідчить наявність власницьких автографів, дарчих написів, екслібрисів та бібліотечних штампів. Аналіз асортименту книг із таких бібліотек дозволяє з'ясувати коло наукових контактів та зацікавлень їхніх власників.

Ключові слова: бібліотека Національного музею історії України.

Abstract

The Library of the National Museum of the History of Ukraine contains print publications originating from the collections of prominent scientific figures. Proprietary autographs, gift inscriptions, bookplates, and library stamps point to the libraries which these publications belong to. The analysis of the assortment of books in these collections allows us to determine the range of scientific contacts of the libraries' owners and their scientific interests.

Key words: library of the National Museum of the History of Ukraine.

Наприкінці 2018 – на початку 2019 року робоча комісія з інвентаризації бібліотечного фонду¹ Національного музею історії України (далі – НМІУ) виявила в музейній книгозбірні видання з екслібрисами, автографами та дарчими написами відомих діячів науки та культури². Предметом дослідження розвідки є з'ясування шляхів надходження цих книг до бібліотеки НМІУ та їхня загальна характеристика.

У книгозбірні НМІУ зберігаються окремі видання та фрагменти бібліотечних колекцій, власниками яких були такі діячі науки та культури: О. Алешо³, М. Андреев⁴, О. Андріяшев⁵, Д. Багалій⁶, П. Бобровський⁷, С. Бодилевський⁸, К. Болсуновський⁹,

1 Ця комісія, створена згідно з наказом № 369 від 14.11.2018 р., працювала до 28.02.2019 р. До її складу, крім О. О. Попельницької (голова комісії), входили провідна бібліотекарка НМІУ Л. К. Дідора (секретарка комісії) та представники відділу обліку фондової колекції НМІУ, господарського відділу та бухгалтерії музею.

2 Див.: Попельницька О. О. З досвіду побудови виставки “Книгозбірня Національного музею історії України: історія та колекції (2019 рік) // Науковий вісник Національного музею історії України. – Випуск 6. – Київ, 2020. – С. 562–570 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnyk.nmiu.org/index.php/nv/article/view/441/402> (дата звернення: 17.01.2021); Її ж. Угорський археолог Нандор Феттїх та Україна // Науковий вісник Національного музею історії України. – Випуск 6. – Київ, 2020. – С. 342–349 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnyk.nmiu.org/index.php/nv/article/view/417/378> (дата звернення: 17.01.2021).

3 Алешо Олександр Гаврилович (1890–1922) – антрополог, етнограф, засновник Музею антропології та етнології ім. Хв. Вовка при ВУАН.

4 Андреев Микола Петрович (1892–1942) – фольклорист, літературознавець, дослідник казок та легенд.

5 Андріяшев Олександр Михайлович (1863–1933) – історик, архівіст, археограф, керівник Комісії старої історії України при ВУАН (1928–1930).

6 Багалій Дмитро Іванович (1857–1932) – історик, філософ, ректор Харківського університету (1905–1910), академік УАН (з 1919).

7 Бобровський Павло Йосипович (1832–1905) – історик, етнограф.

8 Бодилевський Сава Васильович (1822–1907) – нумізмат, який подарував своє зібрання Київському художньо-промислому і науковому музею.

9 Болсуновський Карл Васильович (1838–1924) – нумізмат, колекціонер.

В. Васильєвський¹⁰, Г. Власьєв¹¹, Ф. Вовк¹², О. Гальперн¹³, С. Голубєв¹⁴, П. Голубовський¹⁵, О. Гольденвейзер¹⁶, М. Дашкевич¹⁷, Л. Добровольський¹⁸, Д. Дорошенко¹⁹, П. Єфремов²⁰, К. Жук²¹, В. Іконніков²², І. Каманін²³, В. Камінський²⁴, В. Караваєв²⁵, А. Кримський²⁶, О. Левицький²⁷, Л. Лічков²⁸, А. Лобода²⁹, Г. Львович³⁰, В. Ляскоронський³¹, С. Маслов³², В. Маркевич³³, В. Миропольський³⁴, І. Моргилевський³⁵, О. Новицький³⁶, Я. Новицький³⁷, П. Попов³⁸, В. Петров³⁹, А. Серєда⁴⁰, А. Стороженко⁴¹, М. Стороженко⁴², С. Сумароков⁴³, М. Теодорович⁴⁴, А. Титов⁴⁵, Є. Трегубов⁴⁶, С. Шамрай⁴⁷, С. Шелухін⁴⁸, К. Широцький⁴⁹, Ф. Штейнгель⁵⁰, С. Щєглова⁵¹, Д. Щєрбаківський⁵², Д. Яворницький⁵³.

- 10 Васильєвський Василь Григорович (1838–1899) – візантиніст, академік Російської Імператорської академії наук.
- 11 Власьєв Геннадій Олександрович (1844–1912) – історик.
- 12 Вовк (Волков) Федір (Хведір) Кіндратович (1847–1918) – антрополог, етнолог, археолог.
- 13 Гальперн Олександр Якович (1879–1956) – адвокат, бібліофіл, російський політичний діяч.
- 14 Голубєв Степан Тимофійович (1848–1920) – церковний історик, викладач Київської духовної академії, доцент Київського університету Св. Володимира.
- 15 Голубовський Петро Васильович (1857–1907) – історик, професор Київського університету Св. Володимира.
- 16 Гольденвейзер Олександр Соломонович (1855–1915) – юрист, адвокат, публіцист.
- 17 Дашкевич Микола Павлович (1852–1908) – історик, філолог, професор Київського університету Св. Володимира.
- 18 Добровольський Леонід Павлович (1867–1929) – історик, член Історичного товариства Нестора Літописця, Всеукраїнського археологічного комітету (1927), Комісії старого Києва та Правобережжя ВУАН.
- 19 Дорошенко Дмитро Іванович (1882–1951) – історик, член Київського товариства старожитностей і мистецтв; бібліотекар Київського художньо-промислового і наукового музею (1912).
- 20 Єфремов Петро Олександрович (1830–1907) – бібліофіл, бібліограф, редактор, літературознавець.
- 21 Жук Касян Никонович (1842–1917) – фізик, керівник Метеорологічної обсерваторії Київського університету Св. Володимира.
- 22 Іконніков Володимир Степанович (1841–1923) – історик, декан історико-філологічного факультету Київського університету Св. Володимира.
- 23 Каманін Іван Михайлович (1850–1921) – історик, архівіст, палеограф, директор Київського центрального архіву давніх актів.
- 24 Камінський В'ячеслав Арсенович (1869–1939) – історик права, філолог, етнограф, секретар Комісії для вивчення звичаєвого права ВУАН.
- 25 Караваєв Володимир Опанасович (1864–1939) – ентомолог, директор Зоологічного музею ВУАН у Києві; в 1919 р. передав до ВУАН своє зібрання та бібліотеку.
- 26 Кримський Агатангел Юхимович (1871–1942) – сходознавець, історик, перекладач, один із організаторів УАН (1918).
- 27 Левицький Орест Іванович (1848–1922) – історик, етнограф, президент ВУАН (1919–1921, 1922).
- 28 Лічков Леонід Семенович (1855–1943) – статистик і публіцист, службовець Київського земельного банку (1890-ті рр.).
- 29 Лобода Андрій Митрофанович (1871–1931) – фольклорист, літературознавець, етнограф, член ВУАН (із 1922-го).
- 30 Львович Гнат (Ігнатій) Васильович (1860 – після 1916) – краєзнавець, колекціонер, приятелював із родиною Косачів та М. Коцюбинським, учасник Першої світової війни, мешканець м. Новограда-Волинського. В 1911 р. подарував Київському художньо-промислому і науковому музею колекцію зібраних на Волині археологічних та історичних раритетів, яку високо оцінив Хв. Вовк.
- 31 Ляскоронський Василь Григорович (1859–1928) – історик, археолог, нумізмат.
- 32 Маслов Сергій Іванович (1880–1957) – літературознавець, книгознавець, співробітник Українського наукового інституту книгознавства та Всенародної бібліотеки України.
- 33 Маркевич Володимир Ієронімович (1883–1956) – представник родини Маркевичів, історик-зброєзнавець, конструктор мисливської зброї, завідувач відділу вогнепальної зброї Артилерійського музею (Ленінград).
- 34 Миропольський Всеволод Іринєвич (1839–1897) – лікар, журналіст, філолог, письменник.
- 35 Моргилевський Іполит Владиславович (1889–1942) – історик архітектури, мистецтвознавець, директор Музею архітектури Всеукраїнського музейного містечка (1926).
- 36 Новицький Олексій Петрович (1862–1934) – історик мистецтва, голова Всеукраїнського археологічного комітету (1924–1933).
- 37 Новицький Яків Павлович (1847–1925) – історик, археолог, етнограф, фольклорист, дослідник історії Запоріжжя.
- 38 Попов Павло Миколайович (1890–1971) – літературознавець, фольклорист, працівник Всеукраїнської бібліотеки (1929–1934).
- 39 Петров Віктор Платонович (1894–1969) – археолог, етнограф, письменник, співробітник Етнографічної комісії ВУАН.
- 40 Серєда Антін Хомич (1890–1961) – графік, мистецтвознавець, член Археологічної комісії ВУАН, професор Київського художнього інституту.
- 41 Стороженко Андрій Володимирович (1857 – ?) – історик, славіст, громадський діяч.
- 42 Стороженко Микола Володимирович (1862–1942) – історик, автор праць з історії України XVII–XVIII ст.
- 43 Сумароков Сергій Павлович (1793–1875) – генерал артилерії, племінник поета О. Сумарокова, син П. Сумарокова.
- 44 Теодорович Микола Іванович (1856–1920-ті) – письменник, викладач Волинської духовної семінарії.
- 45 Титов Андрій Олександрович (1844–1911) – археолог, етнограф, палеограф, колекціонер рукописів; засновник Ростовського історичного музею.
- 46 Трегубов Єлисей Купріянович (1848–1920) – культурний та громадський діяч, член київської Старої громади, співробітник часопису “Киевская старина”.
- 47 Шамрай (Шамраєв) Сергій Вікторович (1900–1939) – історик, небіж М. Грушевського, співробітник Науково-дослідної кафедри історії України при ВУАН.
- 48 Шелухін Сергій Павлович (1864–1938) – правознавець, історик.
- 49 Широцький Костянтин Віталійович (1886–1919) – мистецтвознавець, фольклорист.
- 50 Штейнгель Федір Рудольфович (1870–1946) – меценат, власник історико-краєзнавчого музею в м. Городку на Волині.
- 51 Щєглова Софія Олексіївна (1886–1965) – літературознавиця, членкиня Археологічної комісії ВУАН.
- 52 Щєрбаківський Данило Михайлович (1877–1927) – археолог, мистецтвознавець, співробітник Київського художньо-промислового і наукового музею (1904–1926).
- 53 Яворницький Дмитро Іванович (1855–1940) – історик, археолог, етнограф, фольклорист, дослідник історії українського козацтва.

Означені книги містять автографи низки таких відомих постатей, як М. Василенко⁵⁴, В. Верховинець⁵⁵, Г. Демченко⁵⁶, М. Драгоманов⁵⁷, Б. Жук⁵⁸, І. Забелін⁵⁹, К. Квітка⁶⁰, П. Клименко П.⁶¹, Г. Колцуняк⁶², К. Копержинський⁶³, Б. Копилов⁶⁴, О. Лазаревський⁶⁵, М. Макаренко⁶⁶, Н. Молчановський⁶⁷, В. Різниченко⁶⁸, А. Селецький⁶⁹, П. Терновський⁷⁰, Ф. Титов⁷¹, І. Толстой⁷², П. Тутковський⁷³, П. Смірнов⁷⁴, П. Сумароков⁷⁵, С. Шевченко⁷⁶, Ф. Шмідт⁷⁷, Ю. Яворський⁷⁸.

Про долю більшості українських приватних книжкових зібрань після 1917 р. свідчить приклад бібліотеки відомого мецената барона Ф. Штейнгеля: після націоналізації колекцію спочатку передали до книгозбірні Київського університету Св. Володимира, потім – до Всенародної бібліотеки України (нині – Національна бібліотека України ім. В. Вернадського)⁷⁹.

Нині у зібранні НМІУ є певна кількість видань, що походять із книгозбірні Музею етнології та антропології ім. Хв. Вовка (мають бібліотечний штамп цієї установи). Своєю чергою, до означеної бібліотеки ці книги (що раніше належали до націоналізованих державою приватних зібрань) передали ВУАН, Російська академія історії матеріальної культури, етнографічний відділ Російського музею в Ленінграді. Деякі видання книгозбірні Музею етнології та антропології ім. Хв. Вовка особисто подарували В. Караваєв, Д. Багалій та Г. Львович, про що свідчать відповідні позначки на книгах⁸⁰. Після реорганізації означеної установи частина видань із її бібліотеки надійшла до Центрального історичного музею України (попередника НМІУ).

На книгах із книгозбірні НМІУ також містяться бібліотечні штампи, які свідчать про походження з бібліотек Етнографічної комісії та Всеукраїнського археологічного комітету⁸¹. У останньому працювали Ф. Шмідт, О. Новицький, Д. Щербаківський, А. Серета, В. Ляскоронський. У зібранні НМІУ також наявні видання з позначками приватних бібліотек цих науковців.

Найбільшими у бібліотеці НМІУ за кількістю одиниць є частини книжкових колекцій О. Алешо, Л. Добровольського, Я. Новицького, П. Попова, К. Широцького⁸², Ф. Штейнгеля та Д. Щербаківського, які ілюструють коло наукових інтересів та уподобань їхніх власників.

Видання з екслібрисом О. Г. Алешо

(до бібліотеки НМІУ могли надійти після розформування в 1934 р. книгозбірні Кабінету антропології та етнології)

-
- 54 Василенко Микола Прокопович (1866–1935) – історик, громадський та політичний діяч, президент УАН (1921–1922).
- 55 Верховинець (Костів) Василь Миколайович (1880–1938) – композитор, етнограф.
- 56 Демченко Григорій Васильович (1869–1958) – історик права.
- 57 Драгоманов Михайло Петрович (1841–1895) – публіцист, історик, філософ, економіст, літературознавець, фольклорист, громадський діяч.
- 58 Жук Борис Касянович (1878–1960) – колекціонер, археолог, син К. Жука, співробітник Всеукраїнського історичного музею ім. Т. Шевченка в Києві.
- 59 Забелін Іван Сгорович (1820–1908) – історик, археолог, дослідник скіфських та давньогрецьких пам'яток Півдня України.
- 60 Квітка Климент Васильович (1880–1953) – музикознавець, фольклорист, чоловік Лесі Українки.
- 61 Клименко Пилип Васильович (1887–1955) – історик, архівіст; член Науково-дослідної кафедри історії України при ВУАН у Києві, співробітник Археологічної комісії ВУАН, завідувач відділення феодалізму Всеукраїнського історичного музею ім. Т. Шевченка (1932–1933).
- 62 Колцуняк Гнат Миколайович (1888–1937) – живописець, графік, етнограф.
- 63 Копержинський Костянтин Олександрович (1894–1953) – літературознавець-славіст, історик, етнограф.
- 64 Копилов Борис Федорович (1873–1913) – нумізмат-колекціонер; організатор нумізматичних аукціонів, видавець журналу “Старая монета” (з 1910-го). Оpubлікований ним у 1910 р. каталог монет XVIII ст. на той час вважався одним із найкращих.
- 65 Лазаревський Олександр Матвійович (1834–1902) – історик, джерелознавець, дослідник історії Лівобережної України.
- 66 Макаренко Микола Омелянович (1877–1938) – археолог, мистецтвознавець.
- 67 Молчановський Никандр Васильович (1858–1906) – історик, автор статей у часописах “Киевская старина” та “Архив Юго-Западной России”. Вперше опублікував документи з історії України XVII ст. зі Шведського державного архіву (1898–1899).
- 68 Різниченко Володимир Васильович (1870–1932) – геолог, художник-карикатурист, поет, перекладач, академік ВУАН (із 1929-го).
- 69 Селецький Арсеній Костянтинович (1860–?) – волинський краснавець, випускник Київської духовної академії.
- 70 Терновський Пилип Олексійович (1838–1884) – історик, професор Київської духовної академії, доцент Київського університету Св. Володимира.
- 71 Титов Федір Іванович (1864–1935) – історик церкви, протоієрей, професор Київської духовної академії.
- 72 Толстой Іван Іванович (1858–1916) – археолог, нумізмат, член Російської Імператорської археологічної комісії.
- 73 Тутковський Павло Аполлонович (1858–1930) – геолог, географ, член УАН (із 1919-го).
- 74 Смірнов Павло Петрович (1882–1947) – історик, професор Київського університету Св. Володимира (1912–1920).
- 75 Сумароков Павло Іванович (1767–1846) – літератор, племінник поета О. Сумарокова, дослідник Криму.
- 76 Шевченко С. Ф. – учасник “Семінарію російської філології” В. М. Перетца, що в 1910-х рр. діяв у Київському університеті Св. Володимира та на Вищих жіночих курсах у Києві.
- 77 Шмідт Федір Іванович (1877–1937) – візантолог, археолог, музезнавець.
- 78 Яворський Юліан Андрійович (1873–1937) – галицький літературознавець, фольклорист, історик, громадський діяч.
- 79 *Гуржій І.* Особова бібліотека барона Ф. Р. Штейнгеля у фондах відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій НБУВ: склад та значення // Рукописна та книжкова спадщина України. – Випуск 18. – 2014. – С. 252–259.
- 80 *Черновол І.* Книжкове зібрання Федора Вовка у фонді бібліотеки Інституту археології: історія походження // Українська біографістика. – 2010. – Випуск 7. – С. 352.
- 81 Там само. – С. 353.
- 82 Про книжкові зібрання Хв. Вовка у бібліотеці НМІУ див.: *Попельницька О. О.* Книги з бібліотеки Хв. Вовка з автографами, екслібрисами та дарчими написами у книгозбірні Національного музею історії України // Вісник Книжкової палати. – 2020. – № 9. – С. 32–38.

ім. Хв. Вовка, до якої їх передали в 1922 р. після смерті О. Г. Алешо⁸³).

Бантыш-Каменский Д. Н. История Малой России от водворения Славян во всей стране до уничтожения Гетманства. В 3 частях. – Издание 4-е. – Санкт-Петербург–Київ–Харьков: Южно-Русское книгоиздательство Ф. А. Иогансона, 1903. – 653 с.

Берксон А. Материя и память: Исследование об отношении тела к духу / Пер. с фр. А. Баулер. – Санкт-Петербург: Издание Д. Е. Жуковского, 1911. – 268 с.

Бэн А. Психология. В 2 томах. – Т. 1 / Пер. с англ. и предисл. А. С. Белкина. – Москва: Издание А. Баландина, 1902. – 422 с.; Т. 2 / Пер. с англ. и предисл. Вл. Н. Ивановского. – Москва: Издание М. Н. Прокоповича, 1906. – 104 с. (Серия “Библиотека для самообразования”).

Гринченко Б. Д. Из уст народа: малорусские рассказы, сказки и пр. – Чернигов: [б. и.], 1900. – 488 с.

Грушевський М. Культурно-національний рух на Україні в XVI–XVII віці. – Київ–Львів: Друкарня С. В. Кульженка, 1912. – 248 с.

Грушевський М. Очерк истории украинского народа. – Издание 3-е, доп. – Киев: [Типография 1-й Киевской артели печатного дела], 1911. – 468 с., [1] л. карты.

Джемс В. Многообразие религиозного опыта / Пер. В. Г. Малахеевой-Мирович и М. В. Шик; под ред. С. В. Лурье. – Москва: Издание журнала “Русская Мысль”, 1910. – 418 с.

Кеппен П. Хронологический указатель материалов для истории инородцев Европейской России / Сост. под рук. П. Кеппена [при участии Б. П. Ламбина]. – Санкт-Петербург: Типография Императорской академии наук, 1861. – 510 с.

*Кондратович Ф.*⁸⁴ Задунайская Сечь (по местным воспоминаниям и рассказам). – Киев: Типография Г. Т. Корчак-Новицкого, 1883. – 116 с.

Крюков Н. А. Славянские земли. Сельское хозяйство в славянских землях в связи с общим развитием этих стран. В 2-х томах. – Т. 2. – Ч. 1. Галиция. – Петроград: Типография В. Ф. Киришбаума, 1915. – 213 с.; 3 карты, 47 рис. *Містить дарчий напис О. Г. Алешо Музею антропології та етнології ім. Хв. Вовка.*

Мах Э. Анализ ощущений и отношение физического к психическому / Пер. с нем. изд. Г. Котляра, с предисл. автора к рус. пер.; вступ. статья А. Богданова. – Издание 2-е. – Москва: Издание С. Скимунта, 1908. – 308 с.

*Новицкий О. М.*⁸⁵ Постепенное развитие древних философских учений в связи с развитием языческих верований. В 4-х частях. – Ч. I. Религия и философия древнего Востока. – Киев: Университетская типография, 1860. – 341 с.; Ч. II. Религия классического мира и первая половина греческой философии. – Киев: Университетская типография, 1860. – 436 с.; Ч. III. Вторая половина греческой философии и общий взгляд на характер этой философии. – Киев: Университетская типография, 1860. – 368 с.; Ч. IV. Религия и философия Александрийского периода. – Киев: Университетская типография, 1861. – 412 с.

Падалка Л. В. Прошлое Полтавской территории и ее заселение. Исследование и материалы с картами / Издание Полтавской ученой архивной комиссии. – Полтава: Товарищество печатного дела (Типография быв. И. А. Дохман), 1914. – 240 с.

Петерсен А. Дж. Венгрия и ее жители / Пер. с англ. Д. Г. Фридберга. – Санкт-Петербург: Типография Товарищества общественной пользы, 1876. – 480 с. *Містить дарчий напис О. Г. Алешо Музею антропології та етнології ім. Хв. Вовка, а також штамп книгозбірні Музею антропології та етнології ім. Хв. Вовка.*

*Пытин А. Н.*⁸⁶ История русской этнографии. В 4-х томах. – Т. I. Общий обзор изучений народности и этнография великорусская. – Санкт-Петербург: Типография М. М. Стасюлевича, 1890. – 424 с.; Т. II. Общий обзор изучения народности и этнография великорусская. – Санкт-Петербург: Типография М. М. Стасюлевича, 1891. – 428 с.; Т. III. Этнография малорусская – Санкт-Петербург: Типография М. М. Стасюлевича, 1891. – 425 с.; Т. IV. Белоруссия и Сибирь. – Санкт-Петербург: Типография М. М. Стасюлевича, 1892. – 488 с.

Поляков Н. Турция в ее прошедшее и настоящее время. Историческое обозрение, собранное из достоверных источников, русских и иностранных писателей Н. Поляковым. – Москва: Типография Л. Степановой, 1855. – 113 с. *Містить дарчий напис О. Г. Алешо Музею антропології та етнології ім. Хв. Вовка.*

Путешествие в 1286 г. по Татарии и другим странам Востока Марко Поло, венецианского дворянина, прозванного миллионером. В 3-х частях. – Санкт-Петербург: Тип. П. П. Меркульева, 1873. – 254 с.

Родоначалники позитивизма. В 5-ти выпусках. – Вып. 4–5. Огюст Конт / Под ред. Э. Л. Радлова. Пер. А. И. Шапиро. – Санкт-Петербург: Издательство Брокгауз и Ефрон, 1912 (Серия “Библиотека самообразования”. Вторая серия).

Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край, снаряженной Императорским Русским Географическим обществом. Юго-Западный отдел. Материалы и исследования. [В 7-ми томах] / Собрал П. П. Чубинский. – Т. I: [Верования и суеверия. Загадки и пословицы. Колдовство] / Изд. под наблюдением П. А. Гильдебрандта. – Санкт-Петербург: [Типография В. Безобразова и К^о], 1872. – XXX, 224 с.

Українські приказки, прислів'я і таке інше / Зібрав О. В. Маркович⁸⁷ і др.; спорудив М. Номис⁸⁸. – Санкт-Петербург:

83 *Черновол І.* Вказ. праця. – С. 351.

84 Псевдонім Хв. Вовка (Ф. К. Волкова).

85 Новицький Орест Маркович (1806–1884) – філософ, професор Київського університету Св. Володимира.

86 Пипін Олександр Миколайович (1833–1904) – літературознавець, етнограф, публіцист та археограф, академік Петербурзької академії наук.

87 Маркович (Маркевич) Опанас Васильович (1822–1867) – фольклорист, етнограф, чоловік М. Вілінської (Марка Вовчка).

88 Номис Матвій (Симонов Матвій Терентійович; 1823–1900) – етнограф, фольклорист, письменник, укладач і видавець одного з найповніших збірань українського усного фольклору малих жанрів.

Друкарня Тиблена і комп. І. Куліша, 1864. – VII, 304, XVII с. Містить дарчий напис **О. Г. Алешо** Музею антропології та етнології ім. Хв. Вовка.

***

Представлена у бібліотеці НМІУ невелика вибірка книг із бібліотеки О. Г. Алешо демонструє коло наукових зацікавлень власника: філософія, психологія, етнографія та фольклористика українців та інших народів. Наявні також праці Хв. Вовка та М. Грушевського з історії України.

Книги з бібліотеки Л. П. Добровольського з його автографом

Буркхард Я. Культура Італії в епоху Возрождения / Пер. со 2-го нем. изд. – Санкт-Петербург: Типография Министерства путей сообщения (А. Бенке), 1876. – [4], II, [2], 463 с.

Гейгер Л. История немецкого гуманизма / Пер. с нем. Вилларский Е. Н.; под ред. и с предисл. Форстена Г. В.; издание Поповой О. Н. – Санкт-Петербург: Типография Меркушева, 1899. – II, 355 с.

Ибервег Ф., Гейнце М. История новой философии в сжатом очерке. – Санкт-Петербург: Издание Л. Ф. Пантелеева, 1890. – 632 с.

Исторические деятели Юго-Западной России в биографиях и портретах. По коллекции В. В. Тарновского / Сост. проф. УСВ В. Б. Антонович и В. А. Беца. – Вып. 1. – Киев: Императорский университет Св. Владимира, 1883. – 110 с.

*Ленорман Ф.*⁸⁹ Руководство к древней истории Востока до персидских воен. В 2-х томах / Пер. под ред. М. П. Драгоманова. – Т. 1. – Вып. 2. Ассирияне и вавилоняне / Пер. И. Каманина. – Киев: Университетская типография, 1877. – [4], 211–438, II, IV с.; 2 л. табл.; Т. 2. – Вып. 1. Арабы / Пер. И. Каманина. – Киев: Университетская типография, 1878. – [2], 124, IV с.

*Масперо М.*⁹⁰ Древняя история. Египет, Ассирия. – Санкт-Петербург: Издание Л. Ф. Пантелеева, 1892. – VI, [2], 305 с.

*Пешель О.*⁹¹ История эпохи открытий Оскара Пешеля / Пер. со 2-го издания Э. Циммермана; изд. Н. Т. Солдатенкова. – Москва: Типография М. И. Щепкина, 1884. – 483 с.

*Реклю Е.*⁹² Земля и люди. Всеобщая геология. В 5-ти томах. – Т. V. – Вып. 2. Европейская Россия. – Санкт-Петербург: Издание картографического заведения А. Ильина, 1883. – (5), 510, VIII, (1) с.

*Рескин Д.*⁹³ Прогулки по Флоренции. Заметки о христианском искусстве / Пер. А. Герцык. – Санкт-Петербург: Издание Л. Ф. Пантелеева, 1902. – 179 с.

*Риттер К.*⁹⁴ История земледелия и открытия по этому предмету. Лекции Карла Риттера, чит. в Берлинском университете. (С портретом автора) / Изд. Г. А. Даниелем; пер. с нем. под ред. Н. Бакста. – Санкт-Петербург: Издание О. И. Бакста, 1864. – [8], 208 с., 1 л. фронт. (портр.).

Русские древности в памятниках искусства, издаваемые графом И. Толстым⁹⁵ и Н. Кондаковым⁹⁶. [В 6-ти выпусках]. – Вып. 3. Древности времен переселения народов. – Санкт-Петербург: Типография Министерства путей сообщения (А. Бенке), 1890. – [2], 158 с.

*Стенин П. А.*⁹⁷ Восток. Страны креста и полумесяца и их обитатели. Историко-географическое и этнографическое обозрение Левантского мира. С более 200 политипажей в тексте и 64 отдельными гравюрами. – Санкт-Петербург: Издание А. Ф. Девриена, 1892. – [4], VI, [2], 499 с.; с илл. в тексте и 62 илл. на отдельных листах.

Чичерин Б. Курс государственной науки. В 3-х частях. – Ч. 2. Социология. – Москва: Типо-литография Высоч. утвер. Товарищества И. Н. Кушнерев и К^о, 1896. – [4], 432, [1] с.

*Korzon T.*⁹⁸ Historyja starożytna sposobem elementarnym wyłożona. – Warszawa: Nakład Gebethnera i Wolffa, 1896. – 350 s.

Видання з дарчими написами Л. П. Добровольському від різних осіб

Яворский Ю. А. Два замечательных карпато-русских сборника XVIII в., принадлежащих Университету Св. Владимира. – Киев: Типография Университета Св. Владимира, Акционерного общества печатного и издательского дела Н. Т. Корчак-Новицкого, 1909. – [4], 95 с. Містить дарчий напис **Ю. А. Яворського**.

Ляскоронский В. Г. Городища, курганы, майданы и длинные “Змиевы валы” в области Днепровского Левобережья. – Москва Типография Общества распространения полезных книг, 1911. – 82 с. Містить дарчий напис **В. Г. Ляскоронського**.

***

Наявна у зібранні НМІУ невелика вибірка книг із бібліотеки Л. П. Добровольського демонструє коло наукових зацікавлень власника: філософія, історія мистецтва, світова географія, історія Давнього Світу.

Присутність у вибірці видань з дарчими написами дозволяє виявити фахові контакти Л. Добровольського, зокрема з В. Ляскоронським: ймовірно, обох науковців поєднувала тема їхніх досліджень – давні укріплення на території України, яким Л. Добровольський присвятив працю “Змієві вали неподалік від Києва” (1908).

Книги із власницьким автографом К. В. Широцького,

а також зі штампами бібліотеки Київського художньо-промислового і наукового музею та Кабінету українського мистецтва ВУАН

89 Ленорман Франсуа (1837–1883) – французький сходознавець, філолог, археолог.

90 Масперо Гастон Каміль Шарль (1846–1916) – французький єгиптолог, археолог.

91 Пешель Оскар (1826–1875) – німецький географ та антрополог.

92 Реклю Жан-Жак Елізе (1830–1905) – французький географ, автор огляду світової географії.

93 Раскін Джон (1819–1900) – англійський письменник, мистецтвознавець.

94 Ріттер Карл (1779–1859) – німецький географ.

95 Толстой Іван Іванович (1858–1916) – російський державний діяч, археолог та нумізмат.

96 Кондаков Никодим Павлович (1844–1925) – історик мистецтва, візантиніст, археолог.

97 Стенин Петро Олексійович (1864–1907) – географ, дійсний член Російського Імператорського географічного товариства.

98 Корзон Тадеуш (1839–1918) – польський історик.

*Верхарн Э.*⁹⁹. Рембрандт: его жизнь и художественная деятельность: с 4 илл. / Пер. с фр. Е. Н. К. – Санкт-Петербург: Акционерное общество типографического дела, 1913. – 69 с. (Серия “Всеобщая библиотека”, 41).

*Геверт Ф.*¹⁰⁰ Ван Дейк: его жизнь и деятельность: с 4 илл. / Пер. с фр. Н. Хмельницкой. – Санкт-Петербург: Акционерное общество типографического дела, 1911 (серия “Всеобщая библиотека”, 124).

*Ефименко А.*¹⁰¹. Южная Русь. Очерки, исследования и заметки Александры Ефименко. [В 2 томах]. – Т. 1. – Санкт-Петербург: Книгопечатня Шмидта, 1905. – 439 с.

*Павловский А. А.*¹⁰² Скульптура в Аттике до греко-персидских войн. – Санкт-Петербург: Типография И. Н. Скороходова, 1896. – VIII, 306, IX–XIV с., илл.

*Семенников В.*¹⁰³. Русская библиография XVIII в. План работы, предпринятой В. П. Семенниковым / Издание “Русского библиофила”. – Петроград: Сириус, 1915. – 21 с.

*Сумцов Н.*¹⁰⁴. Леонардо да Винчи. – Харьков: Типолитография “Печатное Дело” кн. К. Н. Гагарина, 1900. – [2], 200 с.

*Хойновский И. А.*¹⁰⁵. Раскопки великокняжеского двора древнего града Киева, произведенные весной 1892 года: археологическо-историческое исследование: с илл. 156 рис. – Киев: Типография С. В. Кульженко, 1893. – 78, IV с., [29] л.

Книги К. В. Широцького з його дарчими написами різним особам

Шероцький К. Расписная пасека (археологическая заметка) // Православная Подолия (Каменец-Подольский). – 1912. – № 44. – С. 1029–1039 (окремих відбиток). Містить дарчий напис *О. Г. Алешио*¹⁰⁶.

Шероцький К. Расписная пасека (археологическая заметка) // Православная Подолия (Каменец-Подольский). – 1912. – № 44. – С. 1029–1039 (окремих відбиток). Містить дарчий напис *Хв. Вовку*¹⁰⁷.

Шероцький К. Мотивы украинского орнамента: к альбому С. Васильковского // Украинская жизнь. – 1912. – № 11. – С. 64–70. Містить дарчий напис *невстановленій особі*.

Книги¹⁰⁸ з дарчими написами Д. М. Щербаківському від різних осіб

Верховинець (Костів) В. Українське весілля // Український етнографічний збірник. – Київ, 1914. – Т. 1. – С. 71–121. Містить дарчий напис *В. М. Верховинця (Костіва)*¹⁰⁹.

Клименко Ф. В. Западно-русские цехи XVI–XVIII вв. – Киев: Университетская типография, 1914. – 166 с. Містить дарчий напис *П. В. Клименка*¹¹⁰ (1924).

Колцуняк Г. Народні хрести в Коломийщині. Зібрав і зрисував Гнат Колцуняк // Матеріали до української етнології. – Львів, 1919. – С. 1, 2, 217–229, табл. Містить дарчий напис *Г. М. Колцуняка*¹¹¹ (1922).

Шмидт Ф. И. Мозаики монастыря Преподобного Луки // Сборник статей в честь профессора В. П. Бузескула / Харьковский университет. Историко-филологическое общество. – Т. 21. – Харьков: Типография “Печатное дело”, 1914. – С. 318–334. Містить дарчий напис *Ф. И. Шмідта*¹¹².

Бестужев-Рюмин К. Русская история. – Т. 1. – Москва: Типография А. Траншеля, 1872. – 742 с. Містить дарчий напис *Якова – дядька Д. М. Щербаківського* (1910).

Книги з власницьким автографом Д. М. Щербаківського

*Леопардов Н.*¹¹³ О начале Славяно-Руси, со стороны историко-археологической. – Киев: Типография С. В. Кульженко, 1892. – [2], 33 с., 2 л. илл.; 21.

Матеріали до українсько-руської етнології / Видання етнографічної комісії за ред. Ф. Вовка. – Т. VII. – Львів: Друкарня НТШ, 1904. – 272 с.

*Павлуцький Г.*¹¹⁴ Історія українського орнаменту / З передм. М. Макаренка. – Київ: УАН, 1927. – 27, [12] с.

99 Вергарен Еміль (1855–1916) – бельгійський поет та драматург.

100 Фіренс-Геверт Іполит (1870–1926) – бельгійський історик мистецтва,

101 Єфименко Олександра Яківна (1848–1918) – історик, етнограф.

102 Павловський Олексій Андрійович (1856–1913) – історик мистецтва, археолог.

103 Семенніков Володимир Петрович (1885–1936) – бібліограф, історик літератури, археограф.

104 Сумцов Микола Федорович (1854–1922) – етнограф, літературознавець, музейний діяч, академік УАН (1919).

105 Хойновський Йосип (Юзеф) Адамович (1833–1919) – археолог, колекціонер.

106 Обидва – і К. Широцький, і О. Алешио, в 1912 р. жили та працювали у Петербурзі й були учнями Хв. Вовка

107 Про наукові контакти К. Широцького із Хв. Вовком див.: *Попельницька О. О.* Книги з бібліотеки Хв. Вовка з автографами, екслібрисами та дарчими написами у книгозбірні Національного музею історії України // Вісник Книжкової палати. – 2020. – № 9. – С. 32–38.

108 Свою бібліотеку Д. Щербаківський у 1927 р. заповів Всеукраїнському археологічному комітету, Всенародній бібліотеці та Українському науковому інституту книгознавства; див.: *Лисенко Я.* Роль Данила Щербаківського у процесі фундації та розвитку Національного музею українського народного декоративного мистецтва // Гілея. Збірник наукових праць. – Випуск 139 (№ 12). – Ч. 1. Історичні науки. – 2018. – С. 153.

109 Із Д. Щербаківським В. Верховинець (Костів) познайомився під час стажування в Київському художньо-промисловому і науковому музеї, коли Д. Щербаківський у 1912 р. запросив його до с. Шпичинців для етнографічного запису місцевого весільного обряду; див.: *Верховинець Я.* Василь Верховинець – етнограф // Народна творчість та етнографія. – 2008. – № 5. – С. 82.

110 Із П. Клименком Д. Щербаківський працював в Українському науковому інституті книгознавства.

111 Із Г. Колцуняком Д. Щербаківський познайомився в 1920 р., коли той працював у Першому державному музеї; див.: *Ходак І.* Науково-організаційна діяльність Данила Щербаківського // Студії мистецтвознавчі. – 2008. – № 1 (21). – С. 96, прим. 20.

112 Із Ф. Шмідтом Д. Щербаківський із 1918 р. працював у різних установах, які досліджували Софійський собор у Києві; див.: *Ходак І.* Вказ. праця. – С. 89.

113 Леопардов Микола Олександрович (1820–1895) – меценат, збирач церковних старожитностей, нумізматики, археології.

114 Павлуцький Григорій Григорович (1861–1924) – історик мистецтва, професор Київського університету Св. Володимира.

***

Наявна у бібліотеці НМІУ невелика вибірка книг із бібліотеки Д. М. Щербаківського демонструє коло наукових зацікавлень власника: етнографія, археологія та мистецтвознавство. Видання з дарчими написами Д. М. Щербаківському від різних осіб свідчать про його наукові контакти.

Книги з екслібрисом Я. П. Новицького¹¹⁵ та штампом Етнографічної комісії ВУАН,

до якої ці видання, напевно, надійшли після смерті їхнього власника

Велицын А. А. [Палтов А. А.] Немцы в России. Очерки исторического развития и настоящего положения немецких колоний на юге и востоке России. – Санкт-Петербург: Русский вестник, 1893. – 282 с.

*Гринченко Б. Д.*¹¹⁶ Этнографические материалы, собранные в Черниговской и соседних с ней губерниях. [В 3-х томах]. – Вып. 1. Рассказы, сказки, предания, пословицы, загадки и пр. – Чернигов: Типография Губернского земства, 1895. – 308 с.

Клаус А. Наши колонии. Опыт и материалы по истории и статистике иностранной колонизации в России. – Вып. 1. – Санкт-Петербург: Типография В. В. Нусвальта, 1869. – XII, 456, 102 с.¹¹⁷

Летопись Екатеринославской ученой архивной комиссии. – Вып. 7: Народная память о Запорожье. Предания и рассказы, собранные в Екатеринославщине 1875–1905 гг. / Под ред. А. Синявского; Я. П. Новицкий [и др.]. – 1911. – V, 271 с.

Малорусский литературный сборник / [Д. Л. Мордовцев, Н. И. Костомаров]; издал Д. Мордовцев. – Саратов: [Типография Губернского правления], 1859. – 376 с.¹¹⁸

Материалы для географии и статистики России, собранные офицерами Генерального штаба. Екатеринославская губерния / Сост. Павлович В. – Санкт-Петербург: Типография департамента генерального штаба, 1862. – 396 с.

Н. И. Костомаров. Литературное наследие. – Санкт-Петербург: Типография М. М. Стасюлевича, 1890. – 523 с.

Новицкий Я. П. Малороссийская и запорожская старина в памятниках устного народного творчества. – [Александровск: Типография Б. Я. Штерн, 1907]. – 24, [2] с.

Путешествие в 1286 г. по Татарии и другим странам Востока Марко Поло, венецианского дворянина, прозванного миллионером. В 3-х частях. – Санкт-Петербург: Тип. П. П. Меркульева, 1873. – 254 с.

*Рудченко И. Я.*¹¹⁹ Чумацкие народные песни. – Киев: Типография М. П. Фрица, 1874. – VII, XIII, 257, [8] с.

***

Наявна у бібліотеці НМІУ невелика вибірка книг із бібліотеки Я. П. Новицького демонструє коло наукових зацікавлень власника: історія колонізації півдня України, українська етнографія та фольклористика, а також праці самого Я. П. Новицького.

Книги П. А. Тутковського¹²⁰ з його дарчими написами різним особам

Тутковский П. Юго-Западный край. Популярные естественно-исторические и географические очерки. – Вып. 2. – Киев: Типография газеты “Киевское Слово”, 1895. – 178 с. *Містить дарчий напис М. А. Тутковському* (брату).

Тутковский П. А. Задачи и пределы географии. Вступительная лекция, прочитанная в Университете Св. Владимира 13 сентября 1913 года. – Житомир: Электрич. Типография насл. М. Дененмана, 1914. – 23 с. *Містить дарчий напис М. Біляшівському*¹²¹, штамп Київського художньо-промислового і наукового музею.

Тутковский П. А. Задачи и пределы географии. Вступительная лекция, прочитанная в Университете Св. Владимира 13 сентября 1913 года. – Житомир: Электрич. Типография насл. М. Дененмана, 1914. – 23 с. *Містить дарчий напис сестрі.*

Книги з автографом Д. І. Дорошенка,

які могли потрапити до книгозбірні в 1912 р., під час перебування їхнього власника на посаді бібліотекаря Київського художньо-промислового і наукового музею

Матеріали до історії української козаччини / Під заг. ред. М. Грушевського. – Т. 1: Документи по рік 1631 / Зібрав і видав І. Крип'якевич. – Львів: Накладом НТШ, 1908. – XI, 407 с. (Серія “Джерела до історії України-Руси” Археографічної комісії НТШ, Т. 8).

*Попко И. Д.*¹²² Черноморские казаки в их гражданском и военном быту. Очерки края, общества, вооруженной силы и службы: в семнадцати рассказах, с эпилогом, картою и четырьмя рисунками с натуры. В 2-х частях. – Санкт-Петербург: Типография П. А. Кулиша, 1868. – XIV, [2], 292, II, [2] с., [5] л. илл., карт.

115 *Іваннікова Л.* Яків Новицький – видатний збирач, видавець і дослідник фольклору Степової України // Новицький Яків. Твори. У 5-ти томах / Упоряд. Л. Іваннікова. – Т. 2. – Запоріжжя: АА Тандем, 2007. – С. 5–15; *Бойко А., Бровко А., Бровко Б., Іваннікова Л.* Яків Новицький – видатний дослідник і громадський діяч Запорізького краю // Я. Новицький. Твори. У 5-ти томах / Упоряд. Л. Іваннікова. – Т. 1. – Запоріжжя: АА Тандем, 2007. – С. 10–47.

116 Грінченко Борис Дмитрович (1863–1910) – письменник, лексикограф, літературознавець, етнограф, історик, публіцист.

117 Дослідження, в якому, зокрема, розглядаються поселення менонітів на Півдні України.

118 Літературний альманах, у якому, зокрема, опубліковані українські народні казки та обрядові пісні.

119 Рудченко Іван Якович (1845–1905) – фольклорист, етнограф, письменник, брат і співавтор Панаса Мирного.

120 *Ланишина Л.* Діяльність П. А. Тутковського на Волині (Каталог матеріалів П. А. Тутковського у фондах Волинського краєзнавчого музею) // Волинський музей. Історія і сучасність. Науковий збірник. – Випуск 5. Матеріали V Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 23-й річниці Незалежності України та 85-й річниці створення Волинського краєзнавчого музею (м. Луцьк, 16 травня 2014 року) / Упоряд. А. Силук. – Луцьк, 2014. – С. 103–109.

121 П. Тутковський міг познайомитися з М. Біляшівським завдяки Ф. Штейнгелю – власнику приватного історико-краєзнавчого музею в м. Городку. М. Біляшівський, який товаришував зі Ф. Штейнгелем, підтримував останнього під час створення музею, а П. Тутковський користувався музейною бібліотекою та допомагав збирати експонати для музею; див.: *Кузьміна І.* Городоцький музей як осередок науки та культури на Волині // Український історичний збірник. – Випуск 18. – 2015. – С. 140.

122 Попко Іван Діомидович (1819–1893) – історик, етнограф, служив у Чорноморському козацькому війську.

Материалы для истории экономического, юридического и общественного быта Старой Малороссии / Под ред. Н. П. Василенко. – Вып. 2. Экстракт из указов, инструкций учреждений, с разделением по материям, на 19 частей. Собрано в правительствующем Сенате по Малороссийской экспедиции 1786 г. – Чернигов, 1902. – X, 296 с.

Wasilewski L.¹²³ Litwa i Białoruś. Zarys historyczno-polityczny stosunków narodowościowych. – Warszawa – MCMXXV (1925). – VII, 251 s.

**Книги із екслібрисом бібліотеки Ф. Р. Штейнгеля¹²⁴ та
штампом Київського художньо-промислового і наукового музею,
імовірно, подаровані музейній книгозбірні власником**

Бакрадзе Д., Берзенов Н. Тифлис в историческом и этнографическом отношениях. – Санкт-Петербург: Издание Г. Беренштама в Тифлисе, Типография А. Бенке, 1870. – 153 с.¹²⁵

Веденбам Е.¹²⁶ Путеводитель по Кавказу. С 12 рисунками и дорожною картою. – Тифлис: Типография Канцелярии Главноначальствующего гражданской частью на Кавказе, 1888. – 434 с., 11 л. илл.

Павлицев Н. И. Исторический атлас России. – Ч. 1. Обзор исторических карт, летопись и родословные росписи. – 2-е издание, значительно пополненное. – Вильно: Типография Окружного штаба, 1873. – 30 с. (Серия “Военно-учебные пособия”).

Пржевальский Н. М.¹²⁷ Третье путешествие в Центральную Азию. Из Зайсана через Хами в Тибет и на верховья Желтой реки. С 2 картами, 108 рисунками и 10 политажами в тексте. – Санкт-Петербург: Издание Императорского Русского географического общества на Высочайше дарованные средства, 1883. – 473 с.

Шафарик П. И.¹²⁸ Об имени и положении города Винеты, иначе Юмина, Юлина, Иомсбурга (Читано в заседании исторического отделения Чешского Королевского общества наук в Праге, 10-го октября, 1844 г. н. сч.) / Пер. О. М. Бодянского¹²⁹. – Москва: Общество истории и древностей российских, 1847. – 26 с.

**Книги з дарчими написами В. С. Іконникову від різних осіб
із відбитками штампа історико-філологічного відділу УАН**

Смирнов П. Города Московского государства в первой половине XVII в. В 2-х выпусках. – Вып. 1. Формы землевладения. – Киев: Типография А. И. Гроссман, 1917. – 144 с. Містить дарчий напис П. П. Смірнова¹³⁰.

Терновский Ф. А. Характеристика императора Александра I (речь в день столетней годовщины его рождения – 12 декабря 1877 г.). – Киев: Типография В. Давиденко, 1878. – 37 с. Містить дарчий напис П. О. Терновського¹³¹.

Забелин И. Минин и Пожарский. Прямые и кривые в Смутное время. – Москва: Типография В. Ф. Рихтер, 1883. – 329 с. Містить дарчий напис І. Є. Забеліна¹³².

Книги з відбитком штампа “Збірка пам’яток української старовини Ігн. Вас. Львовича”¹³³

та штампом книгозбірні Музею антропології та етнології ім. Хв. Вовка.

До бібліотеки НМІУ, ці видання, імовірно, надійшли після розформування в 1934 р. Кабінету антропології та етнології ім. Хв. Вовка¹³⁴, до якого їх було передано в 1920-х рр. (?)¹³⁵.

Коялович М.¹³⁶ Литовская церковная уния. Исследование. В 2-х томах. – Т. 1. – Санкт-Петербург: Типография Тихменева, 1859. – 316 с.¹³⁷

Лазаревский А. Описание старой Малороссии. Материалы для истории заселения, землевладения и управления. В 3-х

123 Василевський Леон (1870–1936) – польський публіцист, етнограф, батько письменниці В. Василевської; перекладав польською мовою твори українських письменників, був знайомий з І. Франком та М. Павликом.

124 Бібліотека Ф. Штейнгеля зберігається в Національній бібліотеці України ім. В. Вернадського, див.: Гуржій І. Вказ. праця. – С. 252–259; Миронець Н. Доля книжково-рукописного зібрання українського культурного діяча барона Ф. Р. Штейнгеля // Бібліотечний вісник. – 2003. – № 3. – С. 32–36.

125 Видання складається із двох частин: у першій, написаній істориком Д. З. Бакрадзе, викладено історію міста, у другій публіцист М. Г. Берзенов описує географічне розташування міста, традиції та звичаї мешканців Тифлісу (нині м. Тбілісі).

126 Вейденбаум Євген Густавович (1846–1918) – етнограф, архівіст, кавказознавець.

127 Пржевальський Микола Михайлович (1839–1888) – мандрівник, географ, історик, археолог.

128 Шафарик Павло Йозеф (1795–1861) – словацький та чеський історик, мовознавець, етнограф, славіст.

129 Бодяньський Йосип (Осип) Максимович (1808–1877) – філолог-славіст, історик, фольклорист, перекладач, видавець.

130 Колега В. Іконникова з Київського університету Св. Володимира.

131 Колега В. Іконникова з Київського університету Св. Володимира.

132 І. Забелін та В. Іконникові були членами Російського історичного товариства в Санкт-Петербурзі.

133 Ігнатий Васильевич Львович [Електронний ресурс]: Русская армия в Первой мировой войне. – Режим доступа: <http://www.grwar.ru/persons/persons.html?id=9680>(дата обращения: 01.04.2020).

134 Лист І. В. Львовича до Хв. Вовка (1909) зберігається в Науковому архіві Інституту археології НАН України, див.: Франко А. Д., Франко О. О. Аналіз документів і матеріалів особистого наукового архіву Федора Кіндратовича Вовка // Вісник Інституту археології / Львівський національний університет імені Івана Франка. – 2011. – Випуск 6. – С. 119.

135 Видання зі штампом “Збірка пам’яток української старовини Ігн. Вас. Львовича”, написом “Передано до бібліотеки Кабінету антропології та етнології ім. Хв. Вовка. 25.XI.1927” та дарчим написом “Щирому й хорошому Гнатові Львовичу на пам’ять від М. Коцюбинського” міститься в Національній історичній бібліотеці України, див.: Прижиттєві видання Бориса Дмитровича Грінченка [Електронний ресурс]: Національна історична бібліотека України. – Режим доступу: http://www.nibu.kiev.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=2291&Itemid=1650 (дата звернення: 01.04.2020).

136 Коялович Михайло Йосипович (1828–1891) – викладач Санкт-Петербурзької духовної академії.

137 На титульній сторінці є датований 1864 р. дарчий напис священику М. Чечету від російської імператриці Марії Олександрівни (1824–1880) – дружини Олександра II, матері Олександра III.

томах. – Т. 3. Полк Прилуцький. – Київ: Типографія К. Н. Милевського, 1902. – 456 с.

Книга з дарчим написом І. В. Львовичу від А. К. Селецького

Селецький А. К. Острожская типография и ее издания – Почаев: Типография Почаево-Успенской Лавры, 1885. – 226 с.

Книги П. М. Попова з його дарчими написами різним установам і особам

Попов П. М. Початки друкарства у слов'ян / Український науковий інститут книгознавства. – Київ: УНІК, 1924. – 35, [4] с. Містить дарчий напис **Бібліотеці Всеукраїнського археологічного комітету**¹³⁸.

Попов П. Матеріали до словника українських граверів / Український науковий інститут книгознавства. – Київ: Київський Окрліт, 1926. – 137, [5] с. Містить дарчий напис **П. П. Курінному**¹³⁹.

Попов П. М. Панегирик Крщоновича Лазарю Барановичу – невідоме чернігівське видання 80-х рр. XVII ст. // Ювілейний збірник на пошану академіка Дмитра Івановича Багалія з нагоди сімдесятої річниці життя та п'ятдесятих роковин наукової діяльності. – Київ: Друкарня УАН, 1927. – С. 668–697. Містить дарчий напис **невстановленій особі**.

Книги з власницьким автографом В. Г. Ляскоронського

Путешествие антиохийского патриарха Макария в Россию в половине XVII века, описанное его сыном архидиаконом Павлом Алеппским (По рукописи Моск. гл. арх. Министерства иностранных дел). В 5-ти выпусках / Пер. с араб. [и предисл.] Г. Муркоса. – Вып. 4. Москва, Новгород и путь от Москвы до Днестра // Чтения в Обществе истории и древностей российских. – Москва: Общество истории и древностей российских при Московском университете, 1898. – [2], VI, 202 с.

Ляскоронский В. Остатки древнего Лукомльского городища в м. Лукомье, Лубенского уезда, Полтавской губ. // Киевская старина. – 1893. – Т. XLIII. Сентябрь. – С. 426–437.

Книги В. Г. Ляскоронського з його дарчими написами різним особам

Ляскоронский В. Г. Городища, курганы, майданы и длинные “Змиевы валы” в области Днепровского Левобережья. – Москва: Типография Общества распространения полезных книг, 1911. – 82 с. Містить дарчий напис **Л. П. Добровольському**.

Ляскоронский В. Остатки древнего городища в м. Снетине, Лубенского у., Полтавской губ. – Киев: Типография Корчак-Новицкого, 1896. – 11 с. Містить дарчий напис **Ф. К. Вовку**.

Книги Г. М. Колцуняка з його дарчими написами різним установам і особам

Колцуняк Г. Народні хрести в Коломийщині. Зібрав і зрисував Гнат Колцуняк // Матеріали до української етнології. Видає етнографічна комісія Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. – Т. XIX–XX. – Львів, 1919. – С. 1, 2, 217–229, табл. Містить дарчий напис **книгозбірні Музею антропології та етнології ім. Хв. Вовка (1922)**.

Колцуняк Г. Народні хрести в Коломийщині. Зібрав і зрисував Гнат Колцуняк // Матеріали до української етнології. Видає етнографічна комісія Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. – Т. XIX–XX. – Львів, 1919. – С. 1, 2, 217–229, табл. Містить дарчий напис **Д. М. Щербаківському (1922)**¹⁴⁰.

Книга із власницьким автографом О. П. Новицького

Кондаков Н. П. Русские древности в памятниках искусства, издаваемые графом И. Толстым и Н. Кондаковым. В 6-ти выпусках. – Вып. 1. Классические древности Южной России. – Санкт-Петербург: Типография Министерства путей сообщения (А. Бенке), 1889. – 113 с.; Вып. 2. Древности скифо-сарматские. – Санкт-Петербург: Типография Министерства путей сообщения (А. Бенке), 1889. – 160 с.; Вып. 5. Курганные древности и клады домонгольского периода. – Санкт-Петербург: Типография Министерства путей сообщения (А. Бенке), 1897. – 163 с.

Книги П. В. Клименка із його дарчими написами різним особам

Клименко Ф. В. Западно-русские цехи XVI–XVIII вв. – Киев: Типография Императорского университета св. Владимира; АО печатного и издательского дела Н. Т. Корчак-Новицкого, 1914. – 166 с. (Серия “Историко-этнографический кружок при Императорском университете Св. Владимира”, 2). Містить дарчий напис **Д. М. Щербаківському (1924)**¹⁴¹.

Клименко Ф. В. Западно-русские цехи XVI–XVIII вв. – Киев: тип. Имп. Ун-та Св. Владимира; АО печ. и изд. дела Н. Т. Корчак-Новицкого, 1914. – 166 с. (Серия “Историко-этнографический кружок при Императорском университете св. Владимира”, 2). Містить дарчий напис **А. Х. Середі (1922)**.

Дарчий напис К. М. Жуку¹⁴² від М. П. Драгоманова

Драгоманов М. П. Вопрос об историческом значении Римской империи и Тацит. – Ч. 1. – Киев: Типография Университета, 1869. – 415 с. Містить автографи **Б. К. Жука та М. О. Макаренка**¹⁴³.

Книга з екслібрисом С. В. Шамрая

Чтения в Историческом обществе Нестора Летописца / Под ред. М. Ф. Владимирского-Буданова. – Книга 5. – Киев, 1891. – 450 с.

Рукопис із екслібрисом бібліотеки А. О. Титова

О лжепророках и лжеучителях, и об еретиках, и о знаменаниях кончины века сего. Рукопис. Середина XVIII – початок XIX ст. На 26 аркушах.

Дарчий напис Л. С. Лічкову¹⁴⁴ від Н. В. Молчановського

138 П. Попов був членом Всеукраїнського археологічного комітету ВУАН.

139 П. Курінний був колегою П. Попова у Всеукраїнському археологічному комітеті ВУАН.

140 Див. посилання 109.

141 Див. посилання 108.

142 Жук Касян Миколайович (1842–1917) – фізик, метеоролог; познайомився із М. Драгомановим, напевно, під час навчання в Київському університеті Св. Володимира.

143 Жук Борис Касянович (1878–1960) – син К. Жука, разом із М. Макаренком навчався в Археологічному інституті в Санкт-Петербурзі. Означену книгу М. Макаренко міг отримати від Б. Жука.

144 Н. Молчановський та Л. Лічков, імовірно, разом служили в Київському земельному банку.

Молчановский Н. Цеховая система в Пруссии XVIII в. и реформы цехов при Штейне и Гарденберге [Преимущественно по законодательным источникам]. – Киев: Университетская типография В. И. Завадского, 1887. – 490 с.

Дарчий напис В. Г. Васильєвському від І. І. Толстого¹⁴⁵

Древнейшие Русские монеты Великого княжества Киевского: нумизматический опыт графа Ив. Ив. Толстого: с 19 табл. рис. – Санкт-Петербург: Типография Императорской академии наук, 1882. – 272 с.

Книги із власницьким автографом І. М. Каманіна

*Белозерский Н.*¹⁴⁶ Южнорусские летописи, открытые и изданные Н. Белозерским. – Киев: Университетская типография, 1856. – 164 с.

Забелин И. Опыты изучения русских древностей и истории. Исследования, описания и критические статьи Ив. Забелина. В 2-х частях. – Ч. 1. Издание К. Солдатенкова. – Москва: Типография Грачева и К^о, 1872. – 569 с.

Книги із власницьким автографом Д. І. Яворницького

*Стороженко А. В.*¹⁴⁷ Стефан Баторий и днепровские казаки: исследования, памятники, документы и заметки. – Киев: Типография Г. Л. Францевича, 1904. – 327 с.

Науковий збірник Ленінградського товариства дослідників української історії, письменства та мови / За ред. В. Перетца. – Випуск 2. – Київ, 1929. – 129 с. (Збірник Історично-філологічного відділу, № 74-6).

**Книги з дарчим написом Музею антропології та етнології ім. Хв. Вовка від В. О. Караваєва,
з екслібрисом В. О. Караваєва,
з екслібрисом книгозбірні Музею антропології та етнології ім. Хв. Вовка**

*Ковалевский Е.*¹⁴⁸ Путешествие в Китай. В 2-х частях. – Ч. 1. – Санкт-Петербург: Типография Королева и К^о, 1853. – 199 с.

Лернорман Ф. Руководство к древней истории Востока до Персидских воен. В 3-х выпусках. – Вып. 1. Египтяне / Пер. Каманина И. под ред. М. П. Драгоманова. – Киев: Университетская типография, 1878. – 210 с.

*Ша Р.*¹⁴⁹ Очерки Верхней Татари, Ярканды и Кажгара (Прежней Китайской Татари). Сочинения Роберта Ша, Великобританского комиссара в Ладаке. – Санкт-Петербург: Типография М. Хана, 1872. – 344 с.

Книга з дарчим написом П. В. Голубовському¹⁵⁰ від Д. І. Багалія¹⁵¹

Багалей Д. Удельный период и его изучение. – Киев: Типография Г. Т. Корчак-Новицкого, 1883. – 18 с.

Книги з екслібрисом “Из книг проф. Дм. Багалей”

Собрание узаконений Русского государства. Издание Е. П. Карновича. – Т. 1. Царствование царя Алексея Михайловича с 1649 по 1676 год. №№ 1–618. – Санкт-Петербург: Типография А. А. Краевского, 1874. – 112 с.

[*Герберштейн С.*] Записки о Московии (rerum moscoviticarum commentarii) барона Герберштейна. С латинского базельского издания 1556 года перевел И. Анонимов, преподаватель истории в VII С.-Петербургской гимназии. – Санкт-Петербург: Типография В. Безобразова и К^о, 1866. – 256 с.

Екслібрис О. Я. Гальперна¹⁵²

Исторический обзор деятельности Комитета министров. К столетию Комитета министров (1802–1902): [В 7-ми томах] / Сост. С. М. Середонин. – Т. 1. Комитет министров в царствование императора Александра Первого (1802 г. сентября 8 – 1825 г. ноября 19). – Санкт-Петербург: Канцелярия Комитета министров, 1902. – 608 с.

Книга з дарчим написом Віктору Платоновичу [Петрову¹⁵³] від К. О. Копержинського

Копержинський К. Обжинки: обряди збору врожаю у слов'янських народів нової доби розвитку. – Одеса, 1926. – С. 59, [1] с. – Відб. з: Одеське наукове товариство при Українській академії наук. Секція історично-філологічна. – № 1.

Книга з дарчим написом С. В. Бодилевському від К. В. Болсуновського

Болсуновський К. В. Автономная монета Галицкой Руси 14–15 ст. – Киев: Типография Гирич, 1905. – 19 с.

Книга із вклесним листом до К. В. [Болсуновського] від редактора журналу “Старая монета” Б. Ф. Копилова

Копылов Б. Ф. Монеты XVIII столетия. Каталог золотых, серебряных и медных монет с 1700 по 1802 год / Нумизматическая торговля Б. Ф. Копылова. – Санкт-Петербург: Типография А. Бенке, 1910. – VIII, 84 с., 7 л. ил.

145 Обидва – І. Толстой та В. Васильєвський, вивчали візантійські монети та монети Великого князівства Литовського.

146 Білозерський Микола Михайлович (1833–1896) – фольклорист та етнограф.

147 Стороженко Андрій Володимирович (1857–?) – історик, славист.

148 Ковалевський Єгор Петрович (1809–1868) – мандрівник, письменник, уродженець Харківщини, випускник Харківського університету. В 1849 р. з духовною місією побував у Китаї.

149 Шоу Роберт-Барклі (1939–1879) – британський дослідник і дипломат.

150 П. Голубовський, імовірно, навчався з Д. Багалієм у Київському університеті Св. Володимира.

151 Д. Багалій у 1918 р. був членом комітету із заснування УАН, з 1919 р. очолював її історично-філологічне відділення, головував у Комітеті охорони пам'яток історії та мистецтва УАН, став одним із засновників Всенародної бібліотеки України.

152 Екслібрис О. Гальперна з девізом “Veniet felicitior aetas” (“Прийде кращий вік”) та написом “Alex. J. Halpern” роботи відомої художниці Антоніни Християнівни Вестфален (1881–1942) у техніці цинкографії (1910), див.: Гальперн А. Я. [Електронний ресурс]: Книжні пам'ятники Карелії. – Режим доступу: monuments.library.karelia.ru (дата звернення: 30.03.2020); *Бердичевський Я.* Еврейские книжники. Из истории людей и экслибрисов // Егупец. – № 14 [Електронний ресурс]: Институт иудаики. – Режим доступу: judaica.kiev.ua (дата звернення: 30.03.2020).

153 В. Петров очолював Етнографічну комісію ВУАН. К. Копержинський міг спілкуватися з ним в 1929 р. у Києві під час роботи в Комісії давнього українського письменства та на Кафедрі української етнографії при ВУАН.

Книга з дарчим написом Щеглової С. А.¹⁵⁴ від Шевченка С. Ф.¹⁵⁵ та штампом ВУАН

Щеглова С. А. "Пчела" по рукописям киевских библиотек. Опыт изучения и тексты Щегловой С. А. // Памятники древней письменности и искусства / Издание Императорского общества любителей древней письменности. – [Выпуск] 175. – Санкт-Петербург: Типография. М. А. Александрова, 1910. – [4], II, 101, [1], 82, [1] с.

Книга з дарчим написом С. О. Щеглова¹⁵⁶ В. В. Дашкевичу та екслібрисом В. В. Дашкевича

Щеглов С. А. Кладовая запись // Труды Саратовской ученой архивной комиссии. – Выпуск 30. – Саратов, 1913. – С. 251–256.

Книга з екслібрисом В. І. Миропольського

Галерея шлессельбургских узников / Под ред. Н. Ф. Анненского, В. Я. Богучарского [и др.]. – Ч. 1. – Санкт-Петербург: Типография М. М. Стасюлевича, 1907. – 364 с.

Книга з екслібрисом Н. П. Андрєєва та штампом Київського художньо-промислового і наукового музею

Тарановский Ф. А. Топографическо-статистические материалы с приложением 4-х карт Юго-Западного края (Киевская, Подольская и Волынская губернии). – Киев: Типография штаба Киевского военного округа, 1882. – 324 с.

Книга з екслібрисом О. С. Голденвейзера

Кареев Н. И.¹⁵⁷. Введение в изучение социологии. – Санкт-Петербург: Типография М. М. Стасюлевича, 1897. – 418 с.

Книга з автографом С. І.(?) Маслова (1928)

Маслов С. І. Етюди з історії стародруків. XI–XII // Записки історико-філологічного відділу ВУАН. – 1928. – № 21–22. – С. 45–93 (Окр. відб.) – Київ, 1928. – 52 с.

Книга з дарчим написом П. Й. Бобровському від М. І. Теодоровича

Теодорович Н. И. Историко-статистическое описание церквей и приходов Волынской епархии: в 5-ти томах. – Т. 2. Уезды Ровенский, Острожский и Дубенский. – Почаев, 1890. – С. 433–1120, VII с.

Книга з екслібрисом С. Т. Голубєва

Киевская старина. – Киев, 1903.

Книга з екслібрисом "Книгопродавец Л. В. Ильницкий¹⁵⁸ в Киеве, комисонер по продаже Кобзаря Т. Шевченко в России"

Хлебников Н. О влиянии общества на организацию государства в царский период русской истории. – Санкт-Петербург: Типография А. М. Котомина, 1869. – 402 с.

Книга з автографом В. А. Камінського

Камінський В. Спроба кодифікації звичаєвого права на Україні // Праці Комісії для вивчення звичаєвого права України. Збірник соціально-економічного відділу УАН. – 1925. – № 4. – С. 32–53.

Книга з автографом А. В. Стороженка

Воеводский Л. Ф. Введение в мифологию Одиссея. – Ч. 1. – Одеса: Типография П.А. Зеленого (б. Г. Ульриха), 1881. – 235 с.

Книга з дарчим написом А. М. Лободі від К. В. Квіткі

Народні мелодії з голосу Лесі Українки / Записав і упорядкував К. Квітка. – Ч. 1. – Київ: [б. в.], 1917. – 229 с.

Книга з екслібрисом А. М. Лободи

Франко І. Козак Плахта. Українська народна пісня, друквана в польській брошурі з р. 1625 // Записки НТШ / Під ред. М. Грушевського. – Т. XLVII (47). – Кн. III. – Львів, 1902. – С. 1–28.

Книга з дарчим написом Ф. І. Титова Олександрівській гімназії (1911)

Титов Ф. И. Краткое историческое описание Киево-Печерской Лавры и других святынь и достопримечательностей города Киева. – Киев: Типография Киево-Печерской Успенской Лавры, 1911. – 155 с.

Книга з рукописними помітками, вкlesною світліною В. І. Маркевича та його автографом

Маркевич В. Е.¹⁵⁹ Ручное огнестрельное оружие. (История развития со времени возникновения до 1936 г.). – Т. 1. Оружие до введения бездымных порохов. – Ленинград: Издание Артиллерийской академии РККА им. Дзержинского, 1937. – 491 с.

Книга з дарчим написом А. Ю. Кримському від В. В. Різниченка

Різниченко В. Природа Канівських діслюкацій // Вісник Українського відділу Геологічного комітету. – Випуск 4. – Київ, 1924.

154 Щеглова Софія Олексіївна (1886–1965) – філологиня, авторка каталогу рукописів бібліотеки Київського художньо-промислового і наукового музею; див.: Щеглова С. Описание рукописей Киевского художественно-промышленного и научного музея имени Государя Императора Николая Александровича // Известия Отделения русского языка и словесности Императорской академии наук. – Т. XXI. – Кн. I. – Петроград, 1916.

155 С. Шевченко – учасник "Семинарія російської філології", що під керівництвом В. М. Перетца в 1910-х рр. діяв у Київському університеті Св. Володимира і на київських Вищих жіночих курсах; у означеному семінарії брала участь і С. Щеглова.

156 Щеглов Сергій Олександрович (1861–1915) – зберігач музею Саратовської ученої археологічної комісії.

157 Кареев Микола Іванович (1850–1931) – історик та соціолог, його праці з філософії історії суттєво вплинули на М. Грушевського.

158 Ільницький Лука Васильович (1844 – після 1885) – громадський діяч, архівіст, видавець, член Київської громади, співробітник Київського центрального архіву давніх актів (1871–1881), власник книгарні української книги та друкарні.

159 Маркевич Володимир Ієронімович (1883–1956) – представник дворянської родини Маркевичів, зброезнавець, конструктор мисливської зброї, завідувач відділу вогнепальної зброї Артилерійського музею в Ленінграді.

Книга з автографом А. Ю. Кримського

Пособие для приготовления к испытанию по русской истории, (составленное) по лекциям ординарного профессора В. О. Ключевского (1892–1893 гг.): [курс 2]. – [Б. м.: лит. Александровской, 189?]. – 160 с.

Книги з автографом О. І. Левицького

Лазаревский Ал. Описание Старой Малороссии. В 3-х томах. – Т. 3. Полк Прилуцкий. – Киев: Типография К. Н. Милевского, 1902. – 456 с.

Левицкий О. И. Опись актовой книги № 2048 Киевского центрального архива. Луцкая городская, записовая, поточная и декретовая книга 1574 года. – Киев: Типография В. И. Завадовского, 1892. – 56 с.

Книга з екслібрисом та автографом Г. О. Власьєва

Филарет (Гумилевський)¹⁶⁰. Историко-статистическое описание Черниговской епархии. В 5-ти книгах. – Кн. 5. Губернский город Чернигов. Уезды: Черниговский, Козелецкий, Суражский, Кролевецкий и Остерский. – Чернигов: Черниговская земская типография, 1874. – 443 с.

Книга з автографом М. В. Стороженка

Акты, относящиеся к истории Юго-Западной Росси, собранные и изданные Археологической комиссией. В 5-ти томах. – Т. 2. – Санкт-Петербург, 1848. – 440 с.

Книга з екслібрисом М. П. Дашкевича

Бурачков П. О. Объяснения к археологической карте Новороссийской губернии и Крыма // Древности. Труды Императорского Московского археологического общества. – Т. XII. – Вып. 1. – 1888. – С. 7–16¹⁶¹.

Книга з автографом І. В. Моргілевського

История Императорского русского археологического общества за первое пятидесятилетие его существования. 1846–1896 / Сост. Н. И. Веселовский. – Санкт-Петербург: Типография Главного управления уделов, 1900. – 514 с.

Книга з дарчим написом Є. К. Трегубову від О. М. Лазаревського

Лазаревский А. Описание старой Малороссии. Материалы для истории заселения, землевладения и управления. В 3-х томах. – Т. 1. Полк Стародубский. – Киев: Типография К. Н. Милевского, 1888. – 522 с.

Книга з дарчим написом М. П. Василенка нествановленій особі (22.09.1923)

Василенко Н. П. Бодянский О. М. и его заслуги для изучения Малороссии. – Киев: Типография Императорского университета Св. Владимира, 1904. – 231 с.

Книга з екслібрисом О. М. Андріяшева

[*Петров Н. И.*] Волянь. Исторические судьбы Юго-Западного края. С высочайшего соизволения издано при Министерстве внутренних дел П. Н. Батюшковым. С 2-мя хромофотографиями и 69-ю гравюрами. – Санкт-Петербург: Типография Товарищества “Общественная Польза”, 1888. – 438 с.

Книга з екслібрисом П. О. Єфремова

Евгений митрополит¹⁶². Словарь исторический о бывших в России писателях духовного чина греко-русской церкви. В 2-х томах. – Издание 2-е. – Т. 1. – Санкт-Петербург: Типография И. Глазунова и его иждивением, 1827. – 343 с.

Книга з дарчим написом Г. В. Демченка брату С. П. Шелухіну

Демченко Г. В. Из истории судоустройства в Древней России. – Варшава: Типография Варшавского учебного округа, 1909. – 65 с.

Книга з дарчим написом П. І. Сумарокова сину С. П. Сумарокову

Сумароков П. Черты Екатерины Великой. – Санкт-Петербург: Типография Департамента народного просвещения, 1819. – 370 с.

Книга з екслібрисом¹⁶³ А. А. Закревського¹⁶⁴

Полное собрание всех сочинений в стихах и прозе Александра Петровича Сумарокова¹⁶⁵. Собраны и изданы

160 Гумілевський Дмитро Григорович (1805–1866) – архієпископ Чернігівський та Ніжинський.

161 Бурачков Платон Йосипович (1815–1894) – археолог, нумізмат, дослідник старожитностей Херсонщини, автор видання “Общий каталог монет, принадлежащих эллинским колониям, существовавшим в древности на северном берегу Черного моря” (Одеса, 1884).

162 Болховітінов Євфимій Олексійович (1767–1837) – митрополит київський, історик, бібліограф.

163 *Шавырина А. Ю., Миронова С. В., Коришова Е. В.* Арсений Андреевич Закревский // Книжные знаки библиотек участников Отечественной войны 1812 года. Из коллекции Центральной универсальной научной библиотеки имени Н. А. Некрасова: каталог-альбом / Государственное бюджетное учреждение культуры города Москвы “Центральная универсальная научная библиотека имени Н. А. Некрасова”; сост. А. Ю. Шавырина, С. В. Миронова, Е. В. Коршунова. – Москва, 2011. – С. 34–36; Див. видання з аналогічним екслібрисом: Известия о распространении христианства<...> [Электронный ресурс]: Аукционный дом 12-й ступ. – Режим доступа: <https://ru.bidspirit.com/ui/lotPage/source/catalog/auction/1319/lot/105885/%D0%98%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%8%D1%8F-%D0%BE-%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B8?lang=he>(дата обращения: 03.04.2020); Герб графов Закревских [Электронный ресурс]: Геральдика.ру. – Режим доступа: <https://gerbovnik.ru/arms/4237.html>(дата обращения: 03.04.2020).

164 Унизу на титульній сторінці книги міститься відбиток штемпеля із зображенням гербового екслібрису Закревського Арсенія Андрійовича (1786–1865) – учасника франко-російської війни 1812 р., генерал-губернатора Фінляндії (1823), міністра внутрішніх справ (1828), військового губернатора Москви (1848–1859), власника великої бібліотеки, розпроданої після його смерті. А. А. Закревський одержав графський титул у 1830 р. Означений штемпель має вигляд подвійної лінійної овальної рамки, в якій під шоломом, увінчаним дворянською короною, зображені герб на орденській зірці, дві схрещені шпаги (одна з яких – Золота шпага “За хоробрість”) та нагороди А. А. Закревського на стрічках: десять хрестів орденів Св. апостола Андрія Первозванного, Св. Володимира I ст., Св. Олександра Невського, Білого Орла, Св. Анни I ст., Св. Георгія IV ст. і дві медалі.

165 Сумароков Олександр Петрович (1717–1777) – відомий поет і драматург.

в удовольствии любителей российской учености Николаем Новиковым, членом Вольного Российского собрания при Императорском Московском университете. В 10-ти частях. – Изд. 2-е. – Ч. 7¹⁶⁶. – Москва: Университетская типография Н. Новикова, 1787. – 370 с.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

- Бердичевский Я.* Еврейские книжники. Из истории людей и экслибрисов // Егупец. – № 14 [Электронный ресурс]: Институт иудаики. – Режим доступа: judaica.kiev.ua (дата обращения: 30.03.2020).
- Бойко А., Бровко А., Бровко Б., Іваннікова Л.* Яків Новицький – видатний дослідник і громадський діяч Запорізького краю // Я. Новицький. Твори. У 5-ти томах / Упорядн. Л. Іваннікова. – Т. 1. – Запоріжжя: АА Тандем, 2007. – С. 10–47.
- Верховинець Я.* Василь Верховинець – етнограф // Народна творчість та етнографія. – 2008. – № 5. – С. 82–91.
- Гальперн А. Я. [Электронный ресурс]: Книжные памятники Карелии. – Режим доступа: monuments.library.karelia.ru (дата обращения: 30.03.2020).
- Герб графов Закревских [Электронный ресурс]: Геральдика.ру. – Режим доступа: <https://gerbovnik.ru/arms/4237.html> (дата обращения: 03.04.2020).
- Гуржій І.* Особова бібліотека барона Ф. Р. Штейнгеля у фондах відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій НБУВ: склад та значення // Рукописна та книжкова спадщина України. – Випуск 18. – 2014. – С. 252–259.
- Іваннікова Л.* Яків Новицький – видатний збирач, видавець і дослідник фольклору Степової України // Новицький Яків. Твори. У 5-ти томах / Упорядн. Л. Іваннікова. – Т. 2. – Запоріжжя: АА Тандем, 2007. – С. 5–15.
- Известия о распространении христианства <...> / [Электронный ресурс]: Аукционный дом 12-й стул. – Режим доступа: <https://ru.bidspirit.com/ui/lotPage/source/catalog/auction/1319/lot/105885/%D0%98%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%8F-%D0%BE-%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B8?lang=he> (дата обращения: 03.04.2020).
- Кузьміна І.* Городецький музей як осередок науки та культури на Волині // Український історичний збірник. – Випуск 18. – 2015. – С. 128–147.
- Ланишина Л.* Діяльність П. А. Тутковського на Волині (Каталог матеріалів П. А. Тутковського у фондах Волинського краєзнавчого музею) // Волинський музей. Історія і сучасність. Науковий збірник. – Випуск 5. Матеріали V Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 23-й річниці Незалежності України та 85-й річниці створення Волинського краєзнавчого музею (м. Луцьк, 16 травня 2014 року) / Упоряд. А. Силук. – Луцьк, 2014. – С. 103–109.
- Лисенко Я.* Роль Данила Щербаківського у процесі фундації та розвитку Національного музею українського народного декоративного мистецтва // Гілея. Збірник наукових праць. – Випуск 139 (№ 12). – Ч. 1. Історичні науки. – 2018. – С. 152–155.
- Миронець Н.* Доля книжково-рукописного зібрання українського культурного діяча барона Ф. Р. Штейнгеля // Бібліотечний вісник. – 2003. – № 3. – С. 32–36.
- Попельницька О. О.* З досвіду побудови виставки “Книгозбірня Національного музею історії України: історія та колекції (2019 рік) // Науковий вісник Національного музею історії України. – Випуск 6. – Київ, 2020. – С. 562–570 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnyk.nmiu.org/index.php/nv/article/view/441/402> (дата звернення: 17.01.2021).
- Попельницька О. О.* Угорський археолог Нандор Фетгіх та Україна // Науковий вісник Національного музею історії України. – Випуск 6. – Київ, 2020. – С. 342–349 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnyk.nmiu.org/index.php/nv/article/view/417/378> (дата звернення: 17.01.2021).
- Попельницька О. О.* Книги з бібліотеки Хв. Вовка з автографами, екслібрисами та дарчими написами у книгозбірні Національного музею історії України // Вісник Книжкової палати. – 2020. – № 9. – С. 32–38.
- Прижиттєві видання Бориса Дмитровича Грінченка [Електронний ресурс]: Національна історична бібліотека України. – Режим доступу: http://www.nibu.kiev.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=2291&Itemid=1650 (дата звернення: 01.04.2020).
- Франко А. Д., Франко О. О.* Аналіз документів і матеріалів особистого наукового архіву Федора Кіндратовича Вовка // Вісник Інституту археології / Львівський національний університет імені Івана Франка. – Випуск 6. – 2011. – С. 106–123.
- Ходак І.* Науково-організаційна діяльність Данила Щербаківського // Студії мистецтвознавчі. – 2008. – № 1 (21). – С. 85–101.
- Черновол І.* Книжкове зібрання Федора Вовка у фонді бібліотеки Інституту археології: історія походження // Українська біографістика. – 2010. – Випуск 7. – С. 346–357.
- Шавырина А. Ю., Миронова С. В., Коршунова Е. В.* Арсений Андреевич Закревский // Книжные знаки библиотек участников Отечественной войны 1812 года. Из коллекции Центральной универсальной научной библиотеки имени Н. А. Некрасова: каталог-альбом / Государственное бюджетное учреждение культуры города Москвы “Центральная универсальная научная библиотека имени Н. А. Некрасова”; сост. А. Ю. Шавырина, С. В. Миронова, Е. В. Коршунова. – Москва, 2011. – С. 34–36.
- Щеглова С.* Описание рукописей Киевского художественно-промышленного и научного музея имени Государя Императора Николая Александровича // Известия Отделения русского языка и словесности Императорской академии наук. – Т. XXI. – Кн. I. – Петроград, 1916. – С. 143–191.

REFERENCES

- Berdichevskiy Ia. Evreiskie knizhniki. Iz istorii liudei i ekslibrisov. *Egypets*, no. 14 [Elektronnyi resurs]: URL: judaica.kiev.ua .
- Boiko A., Brovko A., Brovko B., Ivannikova L. 2007. Iakiv Novytskyi – vydatnyi doslidnyk i hromadskyi diiach Zaporizkoho kraiu. *Ia. Novytskyi. Tvory*. U 5-ty tomah (ed. L. Ivannikova), vol. 1. Zaporizhzhia: AA Tandem, pp. 10–47.
- Verkhovynets Ia. 2008. Vasyl Verkhovynets – etnohraf. *Narodna tvorchist ta etnohrafia*, no. 5, pp. 82–91.
- Halpern A. Ia. [Elektronnyi resurs]: URL: monuments.library.karelia.ru .
- Gerb grafov Zakrevskikh [Elektronnyi resurs]: URL: <https://gerbovnik.ru/arms/4237.html> .
- Hurzhiy I. 2014. Osobova biblioteka barona F. R. Shteinhelia u fondakh viddilu biblioteknykh zibran ta istorychnykh kolektsiy NBUV: sklad ta znachennia. *Rukopysna ta knyzhkova spadshchyna Ukrainy*, vol. 18, pp. 252–259.
- Ivannikova L. 2007. Iakiv Novytskyi – vydatnyi zbyrach, vydavets i doslidnyk folkloru Stepovoi Ukrainy. *Novytskyi Yakiv. Tvory. U 5-ty tomah* (ed. L. Ivannikova), tom 2. Zaporizhzhia: AA Tandem, pp. 5–15.
- Izvestiya o rasprostraneniі khristianstva <...> [Elektronnyi resurs]: URL: <https://ru.bidspirit.com/ui/lotPage/source/catalog/auction/1319/lot/105885/%D0%98%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%8F-%D0%BE-%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D0%BD-%D0%B8%D0%B8?lang=he> (data obrascheniya: 03.04.2020).
- Lanshyna L. 2014. Diialnist P. A. Tutkovskoho na Volyni (Kataloh materialiv P. A. Tutkovskoho u fondakh Volynskoho kraieznavchoho muzeiu). *Volynskiy muzei. Istoriya i suchasnist. Naukovyi zbirnyk*, vol. 5. Materialy V vseukrainskoi naukovi istoriko-kraieznavchoi konferentsii, prysviachenoї 23-y richnytsi Nezalezhnosti Ukrainy ta 85-y richnytsi stvorennia Volynskoho kraieznavchoho muzeiu (m. Lutsk, 16 travnia 2014 roku) (ed. A. Syliuk). Lutsk, pp. 103–109.
- Lysenko Ia. 2018. Rol Danyla Shcherbakivskoho u protsesi fundatsii ta rozvytku Natsionalnogo muzeiu ukrainskoho narodnogo dekoratyvnogo mystetstva. *Hileia. Zbirnyk naukovykh prats*, vol. 139 (no. 12), chastyna 1. Istorychni nauky, pp. 152–155.
- Kuzmina I. 2015. Horodotskyi muzei iak osередok nauky ta kultury na Volyni. *Ukrainskyi istorychnyi zbirnyk*, vol. 18, pp. 128–147.
- Myronets N. 2003. Dolia knyzhkovo-rukopysnogo zibrannia ukrainskoho kulturnoho diiacha barona F. R. Shteinhelia. *Biblioteknyi visnyk*, no. 3, pp. 32–36.
- Popelnytska O. O. 2020. Z dosvidu pobudovy vystavky “Knyhozbirnia Natsionalnogo muzeiu istorii Ukrainy: istoriia ta kolektsii (2019 rik). *Naukovyi visnyk Natsionalnogo muzeiu istorii Ukrainy*, vol. 6. Kyiv, pp. 562–570 [Elektronnyi resurs]: URL: <http://visnyk.nmiu.org/index.php/nv/article/view/441/402>
- Popelnytska O. O. 2020. Uhorskyi arkeoloh Nandor Fettikh ta Ukraina. *Naukovyi visnyk Natsionalnogo muzeiu istorii Ukrainy*, vol. 6. Kyiv, pp. 342–349 [Elektronnyi resurs]: URL: <http://visnyk.nmiu.org/index.php/nv/article/view/417/378>
- Popelnytska O.O. 2020. Knyhy z biblioteky Khv. Vovka z avtohrafamy, ekslibrysamy ta darchymy napysamy u knyhozbirni Natsionalnogo muzeiu istorii Ukrainy. *Visnyk Knyzhkovoї palaty*, no. 9, pp. 32–38.
- Pryzhyttievi vydannia Borysa Dmytrovycha Hrinchenka [Elektronnyi resurs]: URL: http://www.nibu.kiev.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=2291&Itemid=1650 .
- Franko A. D., Franko O. O. 2011. Analiz dokumentiv i materialiv osobystoho naukovoho arkhivu Fedora Kindratovycha Vovka. *Visnyk Instytutu arkeolohii. Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka*, vol. 6, pp. 106–123.
- Khodak I. 2008. Naukovo-orhanizatsiina diialnist Danyla Shcherbakivskoho. *Studii mystetstvoznachchi*, no. 1 (21), pp. 85–101.
- Chernovol I. 2010. Knyzhkove zibrannia Fedora Vovka u fondi biblioteky Instytutu arkeolohii: istoriia pokhodzhennia. *Ukrainska biohrafistyka*, vol. 7, pp. 346–357.
- Shavyrina A. Iu., Mironova S. V., Korshunova E. V. 2011. Arseniy Andreevich Zakrevskiy. *Knizhnye znaki bibliotek uchastnikov Otechestvennoi voyny 1812 goda. Iz kollektsii Tsentralnoi universalnoi nauchnoi biblioteki imeni N. A. Nekrasova: katalog-albom*. Gosudarstvennoe biudzhethnoe uchrezhdenie kultury goroda Moskvy “Tsentralnaya universalnaya nauchnaya biblioteka imeni N. A. Nekrasova” (ed. A. Iu. Shavyrina, S. V. Mironova, E. V. Korshunova). Moskva, pp. 34–36.
- Shcheglova S. 1916. Opisanie rukopisei Kievskogo khudozhestvenno-promyshlennogo i nauchnogo muzeya imeni Gosudaria Imperatora Nikolaia Aleksandrovicha. *Izvestiia Otdeleniia russkogo iazyka i slovesnosti Imperatorskoi akademii nauk*, vol. XXI, knyga I. Petrograd, pp. 143–191.

Перелік ілюстрацій:

Рис. 1. Екслібрис О. Г. Алешо.

Рис. 2, 3. Дарчі написи книгозбірні Музею антропології та етнології ім. Хв. Вовка від О. Г. Алешо .

Рис. 4. Дарчий напис Л. П. Добровольському від Ю. А. Яворського.

Рис. 5, 6. Автографи К. В. Широцького.

Рис. 7. Дарчий напис О. Г. Алешо від К. В. Широцького.

Рис. 8. Дарчий напис Д. М. Щербаківському від дядька Якова.

Рис. 9, 9a. Дарчі написи П. А. Тутковського брату та сестрі.

Рис. 10. Автограф Д. І. Дорошенка.

Рис. 11. Екслібрис бібліотеки Ф. Р. Штейнгеля.

Рис. 12. Дарчий напис В. С. Іконнікову від П. П. Смірнова.

Рис. 13. Дарчий напис В. С. Іконнікову від І. Є. Забеліна.

Рис. 14. Екслібрис зібрання І. В. Львовича.

Рис. 15. Дарчий напис І. В. Львовичу від А. К. Селецького.

- Рис. 16. Автограф В. Г. Ляскоронського.
 Рис. 17. Дарчий напис Ф. К. Вовку від В. Г. Ляскоронського.
 Рис. 18. Дарчий напис Л. П. Добровольському від В. Г. Ляскоронського.
 Рис. 19. Дарчий напис Д. М. Щербаківському від Г. М. Колцуняка.
 Рис. 20. Дарчий напис книгозбірні Музею антропології та етнології ім. Хв. Вовка від Г. М. Колцуняка.
 Рис. 21. Дарчий напис Д. М. Щербаківському від П. В. Клименка.
 Рис. 22. Дарчий напис А. Х. Середі від П. В. Клименка.
 Рис. 23. Дарчий напис К. М. Жуку від М. П. Драгоманова
 Рис. 24. Автограф К. М. Жука.
 Рис. 25. Екслібрис С. В. Шамрая.
 Рис. 26, 27. Екслібриси зібрання А. О. Титова.
 Рис. 28. Дарчий напис Л. С. Лічкову від Н. В. Молчановського.
 Рис. 29. Дарчий напис В. Г. Васильєвському від І. І. Толстого.
 Рис. 30. Автограф І. М. Каманіна.
 Рис. 31. Автограф Д. І. Яворницького.
 Рис. 32, 33. Екслібриси бібліотеки В. О. Караваєва.
 Рис. 34. Автограф Д. І. Багалія.
 Рис. 35. Книга з дарчим написом П. В. Голубовському від Д. І. Багалія.
 Рис. 36. Екслібрис О. Я. Гальперна.
 Рис. 37. Дарчий напис Віктору Платоновичу [Петрову] від К. О. Копержинського.
 Рис. 38. Книга з дарчим написом С. В. Бодилевському від К. В. Болсуновського.
 Рис. 39а-б. Лист К. В. [Болсуновському] від редактора журналу "Старая монета" Б. Ф. Копилова.
 Рис. 40. Автограф С. І. Маслова.
 Рис. 41. Екслібрис книгарні Л. В. Ільницького в Києві.
 Рис. 42. Автограф А. В. Стороженка.
 Рис. 43. Книга з дарчим написом А. М. Лободі від К. В. Квітки.
 Рис. 44. Екслібрис А. М. Лободи.
 Рис. 45. Дарчий напис Олександрівській гімназії від Ф. І. Титова.
 Рис. 46, 46а. Світлина В. І. Маркевича з його автографом, рукописні помітки на книзі.
 Рис. 47. Автограф А. Ю. Кримського.
 Рис. 48. Дарчий напис А. Ю. Кримському від В. В. Різниченка.
 Рис. 49. Дарчий напис бібліотеці Всеукраїнського археологічного комітету від Різниченка.
 Рис. 50. Дарчий напис М. П. Василенка.
 Рис. 51. Дарчий напис С. П. Сумарокову від П. І. Сумарокова.
 Рис. 52. Екслібрис А. А. Закревського.

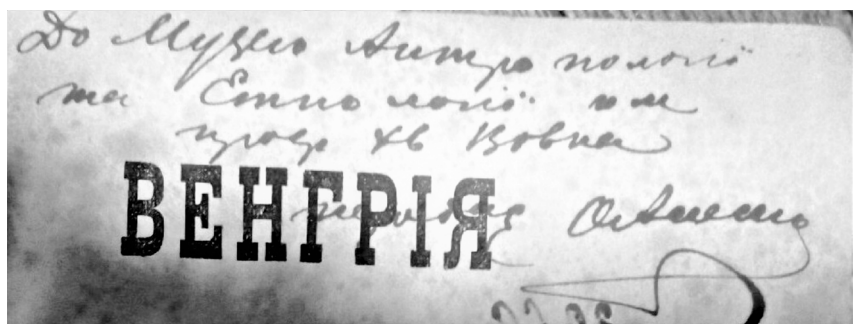
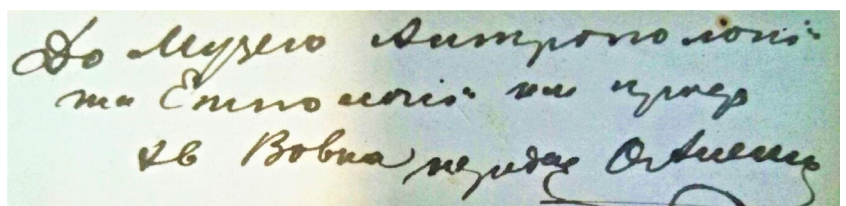

Рис. 1, 2, 3

Леониду Павловичу
Добровольському
Ю. А. Яворскій.
отъ автора.

Леониду Павловичу Александрову
Дарюкъ автору
Ск. 1913 г. 10.
К. Шероцкій.

К. Шероцкій

Милостивому Леониду Михайловичу
Шероцкому обиделка
отъ дѣтки Икова.
17 декабря 1910г.

К. Шероцкій

Рис. 4, 5, 6, 7, 8

Дорогому брату
Михаилу Ананьевичу
Шушковскому
отъ автора

НОВОКІЙ
МУДРА

Библиотека барона
Ө. Р. Штейнгеля

Отдѣль *Исторія*
№ ~~887~~ 358
Шкафъ 5б.
Полка 2

РОБНО, ТИП. ВІЛЬКОВИЧА

Дорогой сестрѣ Сашѣ,
- Софій Ананьевнѣ Шинкевичѣ
на память отъ автора

Д. Дорошенко.

Рис. 9, 9а, 10, 11

Глибокошанованому
Владимиру Степановичу
Ужгородському

Миколайу Степановичу
Ужгородському
Г. С.

Рис. 12, 13, 14

Книжечка Ігнатія Львівського
Львів, 1885. Отъ автора.
ОСТРОЖСКАЯ ТИПОГРАФІЯ

Многочагованому
Александру Ковалевському
На пам'ять
отъ автора.

В. Миколайу

Глибокошанованому
Леониду Павловичу
Добровольському -
КОДОНСЬКІЙ.
отъ автора.

Високошанованому
Д. Шербакивському
Львів, 21 лютого 1922р. Від автора
К-62
Народні хрести в Коломийщині.
Зібрав і зрисував Ігнат Коцурак.

Рис. 15, 16, 17, 18, 19

Книголюбці Києво
імя Св. Давида
визь аботства
 Київ, 22 вересня 1922.

ДРАГОМАНОВЪ.
Касовий Курасовичу Ану
отъ Драгоманова

Василь Михайловичу
Андрей Александровичу
Червоногороду
 Ко-етнографическій Кружокъ
 Императорскомъ Университетѣ св. Владимира.
 Выпускъ II.
 1924 р. 1/11
 633 338.96
 К 49
 Ф. В. Клименко.

ТАЦИТЪ.
Касован Ану
 Часть I.

Антону Халишчу Середи
отъ Антонова
 1922 р. 4/IV

СЕРГІЙ ШАМРА.

Рис. 20, 21, 22, 23, 24, 25

 № описан. 761
 № охр. кат. 695
СОБРАНИЕ РУКОПИСЕЙ
Андрея Александровича Титова
 ВЪ РОСТОВѢ-ВЕЛИКОМЪ.

БИБЛИОТЕКА
Андрей Александровича
ТИТОВА.
Ростовъ Ярославскій
 № 695
Знаменна
о мре прарока
ювни рече
писан
 XVII
 № 13044
 Библиотека А. Титова
 Библиотека А. Титова
 № 101

Рис. 26, 27

Дорогому Леониду Семеновичу Марашу
подробно изданном
П. М. Краушеню

Проф. Д. І. Лєвчинський.

Вашего Григорія
Васильевича
Отъ судою уважалъ
Ш. В. Гавриленко

Владиміръ Аванасьевичъ
Караваяевъ.
Зимою: Кіевъ, Пироговская, 1.
Лѣтомъ: Село Мурзинцы, черезъ
г. Звенигородку, Кіев. губ.

И. Караваяевъ

Владиміръ Ефранимовичъ
Караваяевъ.

Рис. 28, 29, 30, 31, 32, 33

Уважаемому проф. Давиду Бага

Уважаемому товарищу
Ш. В. Гавриленко
отъ автора

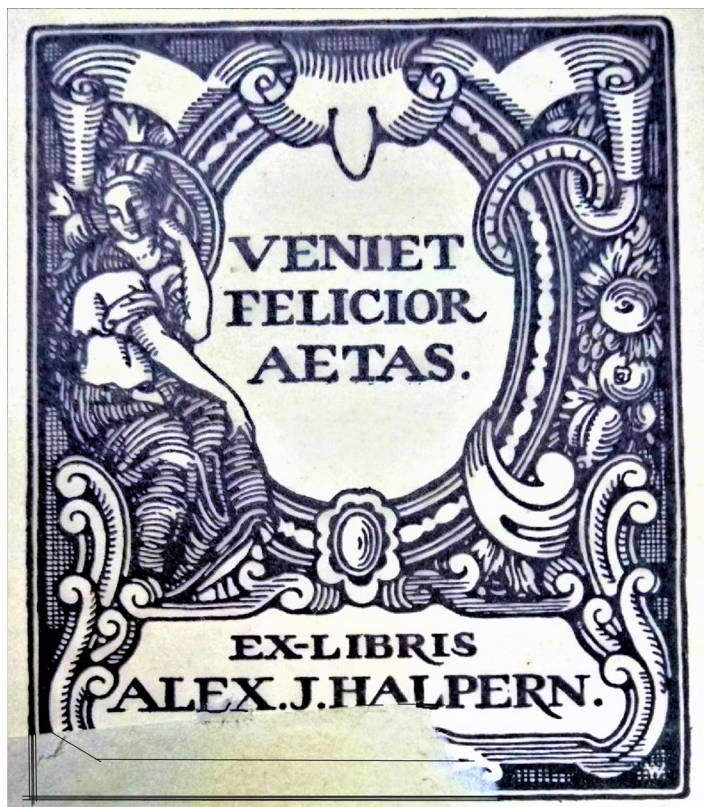

Рис. 34, 35, 35

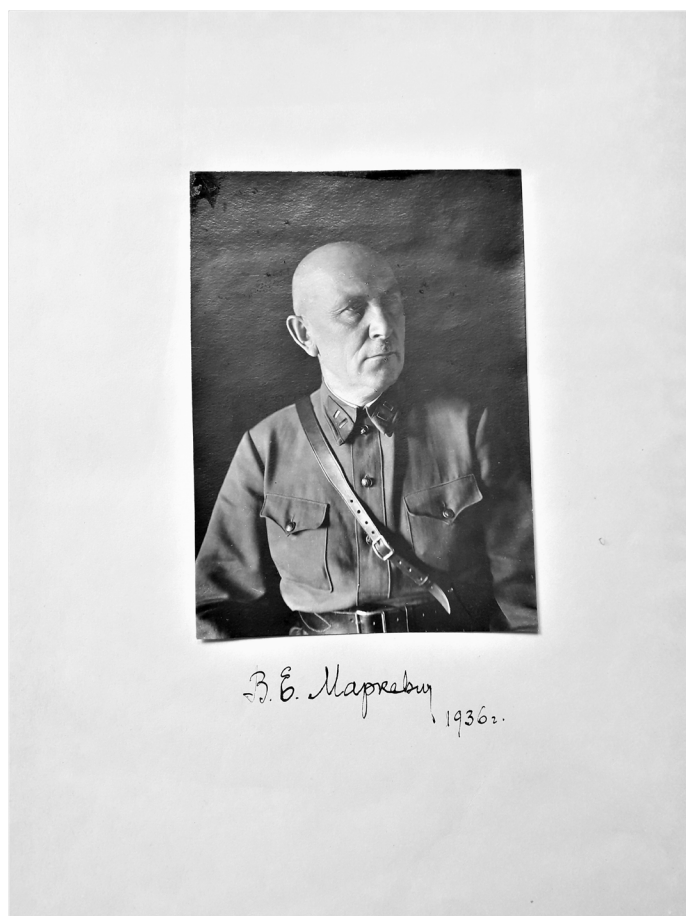
А. Смирновський.

Андрей Николаевич
Слобода

Високоповажаному професору Андрюві Слободі
від К. Квітка

Вз фундаментальную библиотеку
Александровской Императорской школы
От автора.
Краткое. Кіев. 1911. XII. 21.

Рис. 42, 43, 44, 45

Ответственный редактор Бредда Ф. А.
Технический редактор Мельникова В. Е.
Поступило в производство 28. VI. 1936 г.
Подписано к печати 20. IX. 1937 г.
Количество печатн. листов 31 1/8.
Колич. печатн. знаков в 1 печ. листе 61568.
Формат бумаги 22 x 105
Количество автор. листов 44.
Л. № 102794. Арт. ак № 32. Заказ № 2590
Тираж 3100.
2-я тип. Упр. ГВМЗ НКО СССР им. Климма Ворошилова
(Ленград, ул. Терцеза, 1).

Рис. 46, 46а

А. Кримський

*Головному редактору
Газети "Літературна Україна"
Кримському
від автора*

*Друкувати в журналі "Літературна Україна"
Архивістичного Комітету УАН*
В. В. РІЗНИЧЕНКО *від автора*

Рис. 47, 48, 49

*Володимир
Миколайович Мельничук
на добру пам'ять*
Н. П. Василенка. *На пам'ять*
22/9 1923
Київ.

ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ
ВСѢХЪ
СОЧИНЕНІЙ,
въ
СТИХАХЪ и ПРОЗѢ,
покойнаго
Дѣйствительнаго Статскаго Совѣтника, Ордена
Св. Анны Кавалера и Лейпцигскаго
Ученаго Собранія Члена,
АЛЕКСАНДРА ПЕТРОВИЧА
СУМАРОКОВА.

Собраны и изданы
въ удовольствіе Любителей Россійской Учености
Николаемъ Новиковымъ,
Членомъ
Вольнаго Россійскаго Собранія при Император-
скомъ Московскомъ Университетѣ.
Изданіе Второе.

Часть VII.

ВЪ МОСКВѢ.
въ Университетской Типографіи у Н. Новикова,
1787 года.

*Поздравляю любезную супругу
Сергея Павловича Сумарокова
3 Мая 1819 года*

Рис. 50, 51, 52